

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΛΔ'

ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ — ΤΗΛ. 72.18.308

15 ΙΟΥΝΙΟΥ 1985

ΑΡΙΘ. 12

Ο ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΣΤΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΑ

Στιγμιότυπο από την επίσημη επίσκεψη του Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφείμ στο Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων (17 - 27.5.1985). Ὁ σεπτὸς Προκαθήμενος τῆς Μητρὸς τῶν Ἐκκλησιῶν Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας Μακ. κ. Διόδωρος συνοδεύει τὸν Μακ. κ. Σεραφείμ στὸ προσκύνημά του στὸν Πανάγιό Τάφο. (Λεπτομερὲς χρονικὸ τῆς ἐπισκέψεως βλ. στὸ ὑπ' ἀριθμ. 12/15.6.85 φύλλο τῆς «Ἐκκλησίας»).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος στὰ Ἱεροσόλυμα. — Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Τὸ μυστήριον τοῦ εὐχελαίου. — Μητροπ. Πατρῶν Νικοδήμου, Θεομητορικὸν ἑορτολόγιον. — Ἰωάννου Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὰς, κανονικὰς καὶ ἄλλας ἀπορίες. — Δημόσθενη Σαθράμη, Οἱ ἐνορίες τῆς Ἱ. Μητρο-

πόλεως Γερμανίας. — Ἀλεξ. Μ. Σταυροπούλου, Μετὰ δεκαπέντε ἔτη... — π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Οἱ «νέες αἵρέσεις» στὴν Εὐρωβουλή. — Βασ. Μουστάκη (†), Οἱ ἄθλοι τοῦ Σαμφών. — Δημ. Φερούση, Ἐκκλησία καὶ Τηλεόραση. — Ἐπίκαιρα.

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΕΥΧΕΛΑΙΟΥ*

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Β'

Ὅρατὰ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα τοῦ θεοσυστάτου μυστηρίου τοῦ εὐχελαίου εἶναι οἱ ἀναγινωσκόμενες καὶ ἀκουόμενες εὐχὲς τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας του, ὁ καθαγιασμός τοῦ ἐλαίου καὶ ἡ σταυροειδῆς χρῆσις μετὰ τὸ καθαγιασμένο ἔλαιο ὀρισμένων σημείων τοῦ σώματος. Κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσα συνήθεια τὸ μυστήριον τελεῖται ὑπὸ ἑπτὰ ἱερέων, πρᾶγμα ποῦ ἐξηγεῖ τὴν κατὰ τοὺς μετέπειτα βυζαντινοὺς χρόνους ὀνομασία «ἑπταπάπδον». Τοῦτο δὲν ἀποκλείει τὴν τέλεσι τοῦ μυστηρίου ὑπὸ ὀλιγωτέρων ἱερέων ἢ καὶ ὑφ' ἑνός³.

Οἱ ἀόρατες καὶ ἐσωτερικὲς διαστάσεις τοῦ μυστηρίου τοῦ εὐχελαίου, ὅπως αὐτὲς παρουσιάζονται πρὸ πάντων στὶς διατυπώσεις τῶν ἰ. εὐχῶν τῆς ἀκολουθίας, εἶναι ἀφ' ἑνὸς ἡ παροχὴ ἀνακουφίσεως, παρηγοριᾶς καὶ ἐμψυχώσεως στὸν χριζόμενο ἀσθενῆ, ὁ ὁποῖος ἔτσι ἐνισχύεται γιὰ νὰ μὴ κλονίζεται καὶ συνθλίβεται κάτω ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἀσθενείας· ἀφ' ἑτέρου ἡ μετάδοσις θεραπευτικῆς καὶ ἱαματικῆς χάριτος, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ, σύμφωνα πρὸς τὶς ἀνεξιχνίαστες βουλὰς τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἀνέγερσι τοῦ ἀσθενοῦς («ἀπὸ κλίνης ὀδυνηρᾶς καὶ στρωμνῆς κακώσεως», πρὸς αἴσιν ψυχῆς καὶ σώματος), πρὸς θεραπείαν «σωματικῶν καὶ ψυχικῶν ἀρρωστημάτων», πρὸς λύτρωσιν ἐκ τῶν φθοροποιῶν «σωματικῶν ἀλγηδόνων», πρὸς ἀκαθαρισμόν καὶ ἀπαλλαγὴν παντὸς πάθους, μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, πρὸς ἴασι τῆς ψυχικῆς ἀσθενείας, ἡ ὁποία συχνὰ εἶναι ἡ γενεσιουργὸς αἰτία τῆς σωματικῆς ἀσθενείας. Ἄλλο ἀόρατο καὶ ἐσωτερικὸ στοιχεῖο τοῦ εὐχελαίου εἶναι ὅτι γιὰ κάθε μετανοοῦντα χριζόμενον γίνεται μιὰ μυστικὴ ἀλληλοπεριχώρησις καὶ ἀλληλοσυμπλήρωσις τοῦ προαιρετικοῦ αὐτοῦ μυστηρίου μετὰ τὸ ὑποχρεωτικὸ ἱερὸ μυστήριον τῆς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως. Αὐτὸ ἐξηγεῖ γιὰ τὴν εὐχὲς τῆς ἀκολουθίας τοῦ εὐχελαίου τονίζουσι, ὅτι τοῦτο καθαρίζει ἀπὸ κάθε «σπίλον καὶ ρυτίδα» καὶ παρέχει «ἄφεισιν ἁμαρτιῶν», «συγχώρησιν παραπτωμάτων, ἐκουσίων τε καὶ ἀκουσίων», «πλημμελημάτων», τὰ ὁποῖα «ἐπλημμελήσαμεν ἐν λόγῳ ἢ ἔργῳ ἢ κατὰ διάνοιαν ἢ ἐν νυκτὶ ἢ ἐν ἡμέρᾳ».

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 146 τοῦ ὑπ' ἀρ. 11 τεύχους.

3. Σ υ μ ε ὶ ν Θεσσαλονίκης, Περὶ λειτουργίας τοῦ εὐχελαίου κεφ. β', Migne 'Ε.Π. 155, 516. «Δυνατὸν δὲ καὶ ἐλάττους τῶν ἑπτὰ (ἱερέων), ὡς καὶ μέχρις ἑνὸς συστέλλεσθαι τὸν ἀριθμὸν μὴ παρόντων ἄλλων» (Κριτοπούλου, Ὁμολογία, κεφ. ιγ). Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα, Δογματικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τόμ. 3, Ἀθῆναι 1961, σ. 356.

Οἱ κληρικοί, ποῦ τελοῦν τὸ μυστήριον, συνεχίζουν μιὰ ἀποστολικὴ παράδοσι. Πραγματοποιοῦν κατὰ κάποιον μὲν τρόπο ὅ,τι ἔκαναν οἱ Ἀπόστολοι, ὅταν μετὰ τὸ ὑπερφυσικὸ χάρισμα τῶν ἱαμάτων δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον» (Μάρκ. στ', 13), ὁπωσδήποτε δὲ ὅ,τι ὑποδεικνύει ὁ θεῖος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος: «Ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσκαισάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι Κυρίου καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ἢ πεπονηκώς, ἀφειθήσεται αὐτῷ» (Ἰακ. ε', 14-15).

Ἡ ἀποστολικὴ παράδοσις ἀξιοποιήθηκε καὶ διαδόθηκε μετὰ τὴν λειτουργικὴν πρᾶξι τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας. Ἡ Αἰγυπτιακὴ Διάταξις, ἡ ὁποία σχετίζεται πρὸς τὴν «Ἀποστολικὴν Παράδοσιν» τοῦ Ἰππολύτου (μεταίχιμιον β' πρὸς γ' αἰῶνα), παρουσιάζει ἤδη σύντομη εὐχὴ πρὸς καθαγιασμό τοῦ ἐλαίου, μετὰ τὴν ὁποία ὁ λειτουργὸς παρακαλεῖ νὰ παρέχη τοῦτο σὲ ὅλους ὑγείαν (sanitatem)⁴. Στὶς «Ἀποστολικὲς Διαταγές» (δ' αἰῶν) ἀναφέρεται καθαγιασμένο ἔλαιο, ποῦ ἔχει «δύναμιν ὑγείας ἐμποιητικῆς, νόσων ἀπελαστικῆς, δαιμόνων φυγαδευτικῆς, πάσης ἐπιβουλῆς διωκτικῆς»⁵. Τὸ Εὐχολόγιον τοῦ Σεραπίωνος ἐπισκόπου Θμουέως τῆς κάτω Αἰγύπτου (δ' αἰῶν) ὁμιλεῖ ἐπίσης γιὰ καθαγιασμένο ἔλαιο, ποῦ ἔχει «δύναμιν θεραπευτικῆς», εἶναι «φάρμακον θεραπευτικὸν καὶ φάρμακον ὀλοκληρίας» καὶ γίνεται «τοῖς χριζόμενοις εἰς ἀποβολὴν πάσης νόσου καὶ πάσης μαλακίας, εἰς ἀλεξιφάρμακον παντὸς δαιμονίου, εἰς ἀφορισμὸν παντὸς πνεύματος πονηροῦ, εἰς ἐκδιωγμὸν παντὸς πυρετοῦ καὶ ῥίγους καὶ πάσης ἀσθενείας, εἰς χάριν ἀγαθῆν καὶ ἄφεισιν ἁμαρτημάτων, εἰς φάρμακον ζωῆς καὶ σωτηρίας, εἰς ὑγείαν καὶ ὀλοκληρίαν ψυχῆς, σώματος καὶ πνεύματος, εἰς ῥῶσιν τελείαν»⁶. Ἐξ ἄλλου ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος στὸν τρίτον λόγο του περὶ ἱερωσύνης ὑπενθυμίζει καὶ παραθέτει ὀλοκληρῆ τὴν περικοπὴ τοῦ θεοῦ Ἰακώβου, τὴν ὁποία ἤδη ἔχομε

4. Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα, ἐθ' ἄνωτ., σ. 351.

5. Βιβλιοθήκη Ἑλλήνων Πατέρων καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφέων, ἐκδ. «Ἀποστολικῆς Διακονίας, τόμ. 2, Ἀθῆναι 1955, σ. 163.

6. Ἑλληνικὸ κείμενον τοῦ Εὐχολογίου βλ. εἰς F. X. Funk, Didaskalia et Constitutiones Apostolorum, τόμ. 2, Paderborn 1905, σ. 158-195. Πρὸς τὴν προηγηθεῖσα παρουσίαν τοῦ ἰδίου κειμένου ἀπ' τὸν F. E. Brightman ἐν Journal of Theological Studies, τόμ. 1, London 1899-1900, σ. 88-113 καὶ 247-277.

ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΟΝ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ

ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν
κ. ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ

1. Η ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ

«Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη».
(Ψαλμ. 44,10)

Τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς Παναγίας προαναγγέλει ὁ ἱερός ψαλμῶδης μετὰ αὐτοὺς τοὺς λόγους: «παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου...». Τὴν ὀνομάζει «βασίλισσα» ὄνομα μεγαλειώδους κυριολεκτικῶς, μετὰ τὸ ὅποσον καὶ ἡμεῖς τὴν προσφωνοῦμεν, εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν μας ὑμνολογίαν καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς λαϊκῆς εὐσεβείας, μετὰ διαφόρους ἐναλλαγὰς τῶν χρησιμοποιουμένων ἐπιθέτων, μάλιστα δὲ μετὰ τὸν χαρακτηριστικὸν ὄρον «Πανατάνασσα» ποῦ σημαίνει βασίλισσα τοῦ παντός.

1. Ὁ ψαλμῶδης ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Χριστόν. Τὸν ἀτενίζει δοξασιμένον ἐπὶ τοῦ θρόνου του. («Ὁ θρό-

ναφέρει⁷. Καὶ ἡ «Διαθήκη τοῦ Κυρίου» (Testamentum Domini) (ε' αἰών)⁸ ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ Θεὸς ἐξαποστέλλει στὸ ἁγιαζόμενον ἔλαιον «τὴν ἀπολύτρωσιν τῆς ἀγαθῆς αὐτοῦ συμπαθείας εἰς τὸ ἀπολυτρωθῆναι τοὺς κάμνοντας καὶ θεραπεῦειν τοὺς ἀσθενοῦντας καὶ ἁγιάζειν τοὺς ἐπιστρέφοντας, ὅταν προσεγγίξωσι τῇ πίστει»⁹.

Οἱ ἀναφορὲς αὐτὲς στὸ ἁγιαζόμενον ἔλαιον, ποῦ ἀπὸ ἀποψη διατυπώσεως ἀλληλοπεριχωροῦνται μετὰ τῶν διατυπώσεων, ποῦ χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὸ ἔλαιον τοῦ βαπτίσματος, ὠδήγησαν γενετικῶς στὴν κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους διαμόρφωσιν τῆς ἀκολουθίας τοῦ εὐχλαίου¹⁰.

7. Migne 'E.Π. 48,644.

8. I. E. Rahmani, Testamentum Domini nostri Jesu Christi, Moguntiae 1899. F. X. Funk, Das Testamentum unseres Herrn und die verwandten Schriften-Forschungen zur christlichen Literatur-und Dogmengeschichte, τόμ. 2, τεῦχος 1-2, Mainz 1901.

9. Παναγιώτου Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 352, ὅπου γίνεται παραπομπὴ εἰς F. W. Fuller, The anointing of the Sick in Scripture and Tradition, London 1904, σ. 113.

10. Γιὰ τὴν ἀκολουθία αὐτὴ βλ. περισσότερα στὸ ἔργον: Παναγιώτου Ν. Τρεμπέλα, Μικρὸν Εὐχολόγιον, τόμ. Α' καὶ Β', Ἀθήναι 1950 καὶ 1955.

νος σου, ὁ Θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος», στίχ. 7)· καὶ ὡς Μεσσίαν —«κεχρισμένον» παρὰ τοῦ Πατρὸς— διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου· («διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε ὁ Θεός ὁ Θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου», στίχ. 8). Καὶ μεταξὺ ἄλλων, περιγράφων τὴν θεϊκὴν Του δόξαν, βλέπει γὰ εἰσέρχεται καὶ γὰ παρακάθηται «ἐκ δεξιῶν Του» ἢ «βασίλισσα... ἐν ἱματισμῷ διαχρύσῳ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη». Θαυμαστὴ ἢ «εἰσόδος» αὐτῆ τῆς «βασίλειδος μητρὸς» εἰς τὴν δόξαν τοῦ Υἱοῦ Τῆς. «Ταύτης τὴν εἰσόδον» εἰς τὴν οὐράνιον δόξαν προμηνύουν τὰ ἱερά εἰσόδια εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἱερῶν ὑμνογράφων μας ἡ βασίλισσα Αὕτη δὲν εἶναι ἄλλη ἀπὸ τὴν Παναγίαν Μητέρα τοῦ Κυρίου. Αὕτη παρίσταται ἐκ δεξιῶν τοῦ Υἱοῦ Τῆς — ὁ ὅποιος «ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης» τοῦ Πατρὸς (Ἑβρ. ἡ' 1)— φέρουσα ὡς στολισμὸν Τῆς διαχρύσον «ἱματισμὸν» ἀρετῶν καὶ χαρίτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς «Κεχαριτωμένη».

Μία προτύπωση καὶ προεικόνισις τῆς τῆς αὐτῆς βασιλικῆς δόξης τῆς Μητρὸς τοῦ Κυρίου ἀναφέρεται εἰς τὸ Γ' διβλίον τῶν «Βασιλειῶν» τῆς Π.Δ. (β' 12-20). Ἐκεῖ ἐμφανίζεται ὁ βασιλεὺς Σολομῶν γὰ ὑποδέχεται τιμητικὰ τὴν μητέρα του Βηρσαβέε καὶ γὰ τὴν καλῆ γὰ καθίσῃ εἰς θρόνον ἐκ δεξιῶν του. «Ἐξανεστή ὁ βασιλεὺς εἰς ἀπαντὴν (προὔπαντησιν) αὐτῆ καὶ κατεφίλησεν αὐτὴν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἔτερος θρόνος τῆς μητρὸς τοῦ βασιλέως καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ». Τότε ἡ μητέρα παρεκάλεσε τὸν βασιλέα υἱὸν τῆς γὰ ἐγκρίνη «αἰτήσιν μίαν μικράν» ὑπὲρ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀδωνία, σχετικὴν μετὰ τὸν γάμον του.

Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς Σολομῶν, ἐνῶ προτοῦ ἀκούσῃ τὸ αἶτημα ὑπέσχετο εἰς τὴν μητέρα του «αἰτήσαι, μητρὸς ἐμῆ, καὶ οὐκ ἀποστρέψω σε», κατόπιν ἀνησύχησε διὰ τὴν βασιλείαν του, θεωρήσας ὅτι ὁ γάμος ἐκεῖνος δὲν ἦτο ἄσχετος πρὸς τὰς διεκδικήσεις τοῦ ἀδελφοῦ του ἐπὶ τοῦ βασιλικῆς θρόνου. Καὶ παρὰ τὰς μεγάλας τιμὰς καὶ τὰς ὑποσχέσεις πρὸς τὴν μητέρα του, δὲν ἀπεδέχθη τὸ αἶτημά τῆς.

2. Ὁ αἰώνιος ὅμως βασιλεὺς, ὁ Χριστός, ὅπως ἀντιθέτως, ἀποδέχεται εὐμενῶς τὰς δεήσεις τῆς Πανα-

γίας Μητρός Του ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀδελφῶν Του τῶν ἐλαχίστων. Καὶ εὐδοκεῖ γὰρ δῶση εἰς ἡμᾶς μέρος εἰς τὴν βασιλείαν Του.

Ὁ φαλμὸς δέ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναφερόμεθα, καλεῖ τὴν «*βασίλισσαν*» γὰρ λησμονήσῃ τὸν ἰουδαϊκὸν λαὸν ἐκ τοῦ ὁποῖου προέρχεται («*ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου*») καὶ γὰρ ἀφοσιωθῆ εἰς τὸν νέον λαὸν τῆς, τὸν χριστιανικόν, ὡς ἀληθῆς μητέρα τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, τοῦ νέου Ἰσραὴλ τῆς χάριτος. Καὶ προλέγει εἰς Αὐτήν· «*ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἐγεννήθησαν οἱ υἱοὶ σου*» (στῖχ. 17), δηλ. ἀντὶ τῶν προγόνων σου, τοὺς ὁποίους ἐγκατέλειψες, τὴν θέσιν των θὰ πάρουν τὰ τέκνα σου, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ὁ Χριστὸς «*οὐκ ἐπαισχύνεται*» γὰρ ἀποκαλῆ «*ἀδελφούς*» Του.

Ὅλοι δὲ ὁμοῦ οἱ «*ἀδελφοί*» τοῦ Χριστοῦ —οἱ ἀληθινοὶ χριστιανοί— ἀποτελοῦν τὴν Ἐκκλησίαν Του τὴν «*νύμφην*» Του, τῆς ὁποίας Αὐτὸς εἶναι ὁ Νυμφίος. Καὶ ὡς νύμφη Χριστοῦ ὑψώνεται καὶ αὐτὴ ὡς «*εἰς ὁ δὲ ξί ω ν τ ο υ*».

Ἡμεῖς ἐπομένως, «*οἱ καθένα ἕκαστος*», ὡς νύμφη Χριστοῦ ὡσαύτως, καλούμεθα γὰρ προετοιμασθῶμεν μὲ τὸν πρέποντα πνευματικὸν στολισμὸν τῶν ἀρετῶν καὶ γὰρ ἐνδυθῶμεν Αὐτὸν τὸν Χριστὸν —τὴν χάριν Του καὶ τὴν ἀγιότητά Του— διὰ γὰρ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν «*νυμφῶνα*» τῆς Βασιλείας Του. Εἰς τὰ θαυμαστά αὐτὰ «*εἰς ὁ δὲ α*» προσκαλεῖται ἡ ψυχὴ μας, ἵνα ἀγιάζομένη διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὡς «*ἐν ἱματισμῷ διακρύψῃ περιβεβλημένη, πεποικιλημένη, εὐρεθῆ εὐάρεστος ἐνώπιόν Του, νύμφη Του ἀξία γὰρ κληθῆ γὰρ λάβῃ θέσιν «ἐκ δεξιῶν Του», ὅταν θὰ ἀπευθύνῃ πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς Του τὸ «δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν».*

Ἐῖθε αἱ πρεσβεῖαι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου να ἀξιώσουν καὶ ἡμᾶς γὰρ «*ἔχωμεν παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν Ἀγίων*» ἐν οὐρανῷ (Ἐδρ. ι' 19)· εὐλογημένην «*εἴσοδον εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ*» (Β' Πέτρ. α' 11). Καὶ εἶθε αὐτὰ γὰρ εἶναι τὰ προσωπικά ἐνὸς ἑκάστου ἡμῶν «*εἰς ὁ δὲ α*» εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

2. Η ΠΟΛΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«*Εἰσήλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς κώμην τινά*».

Ἡ μικρὰ «*κώμη*» Βηθανία εἶχε τὴν τιμὴν γὰρ τὴν ἐπισκέπτεται ὁ Κύριος καὶ γὰρ φιλοξενῆται ἐκεῖ, σὺν φιλικῷ σπίτι τοῦ Λαζάρου, ὅπου διέμεγεν «*ὁ φίλος*» τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνος (Ἰω. ια' 11) μὲ τὰς ἀδελφάς του Μάρθαν καὶ Μαρίαν.

Πόσαι ἄρα γε πόλεις καὶ χωρία θὰ ἐζήλευαν τὴν «*κώμην*» αὐτήν, ὅπου «*εἰσήλθεν ὁ Ἰησοῦς*»; Αἱ ἰδικαί μας σύγχρονοι πόλεις μὲ ποίας ἄρα γε διαθέσεις καὶ ἐκδηλώσεις θὰ Τὸν ὑπεδέχοντο, ἐὰν εἰσῆρχετο εἰς αὐτὰς σήμερον;...

Ἄς μᾶς ἀπασχολήσῃ δι' ὀλίγον αὐτὴ ἡ σκέψις, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν «*Εἰς ὁ δὲ ἰ ω ν*» τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὴν «*εἴσοδον*» τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ζωὴν μας καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν μας.

1. Ἄς διερωτηθῶμεν, πρῶτον· *π ὅ σ ο ι* θὰ συνε-

κινουῦντο μὲ τὴν εἶδησιν ὅτι ἔρχεται ὁ Χριστὸς εἰς τὴν πόλιν μας καὶ θὰ ἐξεδήλωνον ζωηρὸν ἐνδιαφέρον γὰρ σπεύσουν γὰρ Τὸν ὑποδεχθῶν, γὰρ Τὸν ἴδωσιν, γὰρ Τὸν ἀκούσωσιν, γὰρ Τὸν γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ πλησίον;

Ἄσφαλῶς θὰ συνεκινουῦντο οἱ θρησκευόντες ἄνθρωποι.

Εἰς τὴν χώραν μας εἴμεθα κατὰ συντριπτικὴν πλειονότητα χριστιανοί, ὀρθόδοξοι μάλιστα. Καὶ οἱ περισσότεροι ἔχουν μέσα των ἕνα βαθμὸν πίστεως, μεγαλύτερον ἢ μικρότερον. Ἄλλ' οἱ συνειδητῶς πιστεύοντες καὶ θρησκευόντες εἶναι δυστυχῶς ὀλίγοι.

Αὐτὴ ἡ μικρὰ ἀναλογία τῶν ἀληθῶς καὶ εἰς βάθος πιστευόντων καὶ σωζομένων «*ἐν Χριστῷ*» ἐπεσημαίνετο ἀπὸ τότε ποῦ ἦτο ἐπὶ τῆς γῆς ὁ Χριστὸς. Τὸν ἠρώτησαν κάποτε (μᾶλλον ἀπὸ περιέργειαν) «*εἰ ὁ δὲ ἰ γ ο ι οἱ σ ω ζ ὁ μ ε ν ο ι*» (Λουκ. ιγ' 23).

Δὲν ἔλειψάν ποτε οἱ περίεργοι. Καὶ ἀσφαλῶς, ἐὰν ἤρχετο ὁ Χριστὸς σήμερα πρὸς ἡμᾶς, θὰ ὑπῆρχον ἀρκετοὶ περίεργοι ποῦ θὰ συμμετεῖχον εἰς τὴν ὑποδοχὴν Του, χωρὶς ὅμως ἢ συμμετοχῆ των γὰρ εἶναι οὐσιαστικῆς σημασίας, διὰ τοὺς ἰδίους καὶ διὰ τὸν Χριστόν.

Εἰς τοὺς ἀπλῶς περιέργους ἐκείνους, ποῦ τὸν ἠρώτησαν «*εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι*», ἀπήντησε κάτι οὐσιαστικώτερον «*ἀ γ ω ν ἰ ζ ε σ θ ε εἰ σ ε λ θ ε ἰ ν δ ἰ ἄ τ ῆ ς σ τ ε ν ἧ ς π ὕ λ η ς*» (αὐτ. 24). Εἶπε δηλ. πρὸς αὐτοὺς —καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς πάντας— ὅτι δὲν ἔχει σημασίαν ὁ ἀριθμὸς, ἀλλὰ ὁ ζήλος καὶ ἡ ἀγωνιστικότης ἐκείνων ποῦ ἀποδέχονται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὶ ποῦ Τὸν ἀποδέχονται ὡς Θεὸν καὶ σωτῆρά των πρέπει γὰρ εἶναι διατεθειμένοι γὰρ ἀγωνισθῶν «*ἐν Χριστῷ*». «*Ἡ β α σ ἰ λ ε ἰ α τ ῶ ν ο ὕ ρ α ν ῶ ν β ἰ ἄ ζ ε τ α ι*» (Ματθ. ια' 12). Οἱ ἄλλοι θὰ εὐρεθῶν ἔξω τοῦ νυμφῶνος. Καὶ θὰ «*κρούουν τὴν θύραν λέγοντες· Κύριε, Κύριε, ἀνοιξὸν ἡμῖν*»· ἀλλὰ θὰ λάβουν τὴν ἀπάντησιν «*οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ*» (Λουκ. ιγ' 25).

Αὐτοὶ ἐνδέχεται γὰρ ἔχουν μέσα των κάτι περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἀπλῶς περιέργους. Ἀλλὰ πάντως εἶναι ἀδαθεῖς (ρηχοί), χριστιανοὶ τῆς ἐπιφανείας («*κατ' ὄψιν*») καὶ τῶν ἐξωτερικῶν τύπων. Μπορεῖ γὰρ ἐπικαλοῦνται κάποια στοιχειώδη δειγμάτια τῆς χριστιανικῆς των ιδιότητος — ὅτι «*ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας*» (αὐτ. 26), δηλ. ἔχομεν κάπως συμμετάσχει εἰς τὸ τραπέζι τῆς θείας χάριτος, ὡς κοινωνοὶ τῶν ἁγίων μυστηρίων καὶ τοῦ θεοῦ λόγου σου, ὡς ἀκροαταὶ κηρυγμάτων. Ἀλλὰ οἱ ἀπλῶς «*ἐν ταῖς πλατείαις*», περίεργοι ἢ ἀδιάφοροι ἀκροαταί, δὲν θεωροῦνται ὅτι ἔχουν οὐσιαστικὸν σύνδεσμον μὲ Ἐκείνον, ποῦ ὡς ἀσχετοὶ Τὸν εἶδον ἢ Τὸν ἤκουσαν.

2. Ἡ εὐαγγελικὴ περικοπή σήμερον παρουσίασεν, εἰς τὰ πρόσωπα τῆς Μάρθας καὶ τῆς Μαρίας, δύο τύπους ἀνθρώπων ὑποδεχομένων καὶ ἀποδεχομένων τὸν Χριστόν. Ἡ Μάρθα ὁμολογουμένως ἔχει ἀγάπην καὶ πίστιν πρὸς τὸν Χριστόν. Ἄλλ' εἰς τὴν συγκεκριμένην

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ εἰς τὴν σελίδα 182)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ**
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελίδα 149 τοῦ προηγούμενου τεύχους)

3. Κάθε ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα συνδέεται μὲ ἕνα συγκεκριμένο εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα, ἀποτελοῦν δηλαδή ἕνα ζεύγος. Ὅπως στὶς ἑορτὲς καὶ στὶς μνήμες τῶν ἁγίων, στὶς Κυριακὲς πρὸ καὶ μετὰ τὴν Ὑψῶσι, πρὸ καὶ μετὰ τὰ Χριστούγεννα καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὰ Φῶτα ἔχουμε ζεύγη ὀρισμένων γιὰ κάθε περίπτωσι περικοπῶν, ἔτσι καθ' ὅλο τὸ λειτουργικὸ ἔτος οἱ ἀπόστολοι καὶ τὰ εὐαγγέλια κινοῦνται κατὰ ζεύγη. Αὐτὸ δηλαδή πὸν γίνεται σήμερα κατὰ τὴν περίοδο τοῦ Τριωδίου καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου καὶ κατὰ τὶς ἑβδομάδες τοῦ Ματθαίου, ἰσχύει γιὰ ὅλο τὸν κύκλο τῶν περικοπῶν. Ἐξαίρεσις γίνεται σήμερα στὶς μετατιθέμενες Κυριακὲς τοῦ Λουκᾶ, κατὰ τὶς ὁποῖες μετατίθεται μόνον ἡ εὐαγγελικὴ περικοπὴ τῆς Κυριακῆς χωρὶς νὰ συνακολουθεῖ ὁ ἀπόστολός της. Νομίζω ὅμως πῶς πρόκειται γιὰ λάθος, πὸν ὀφείλεται στὴν ἐσφαλμένη σύνθεσι τῶν ἀποστολικῶν περικοπῶν μὲ τοὺς ἤχους καὶ τὰ ἑωθινά, ὅπως θὰ ἰδοῦμε παρακάτω, καὶ ὄχι μὲ τὶς εὐαγγελικὲς περικοπές, ὅπως θὰ ἔπρεπε.

Γιατὶ τώρα ὀρισμένες ἀποστολικὲς περικοπὲς ἔχουν συνδεθῆ μὲ ὀρισμένες εὐαγγελικὲς, ἂν ὑπάρχη δηλαδή κάποιος λόγος φανερός ἢ λιγότερο ἐμφανῆς πὸν ἀπετέλεσε κριτήριον γιὰ τὴ συζυγία αὐτῆ, δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ διαπιστώσουμε. Πρέπει πάντως νὰ ἀναγνωρίσουμε πῶς στὴν κατὰ συνέχειαν ἀνάγνωσι τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν εὐαγγελίων αὐτοὶ πὸν συνέταξαν τὰ συστήματα τῶν περικοπῶν εἶχαν νὰ ἀντιμετωπίσουν σοβαρὲς δυσκολίες, ἂν πράγματι ἐπεδίωκαν νὰ ἐπιτύχουν κάποια θεματικὴ ἢ ἄλλη ἐνότητα μεταξὺ τῶν συναναγινωσκόμενων περικοπῶν. Ἡ ἐπιλογή τους ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀπὸ κείμενα πὸν ἀκολουθοῦσαν μιὰ ἐκ τῶν προτέρων καθωρισμένην σειράν. Ἀπὸ τὶς μετακινήσεις κεφαλαίων καὶ τὶς ἐπιλογές πὸν γίνονται, τουλάχιστον γιὰ τὶς περικοπές τῶν Σαββάτων καὶ τῶν Κυριακῶν, διαπιστώνουμε πῶς κάτι ἐπεδίωκαν καὶ τὸ ἐπετύχχαναν κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ἐν μέρει. Π.χ.: Τὴν Κυριακὴν τοῦ Παραλύτου ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον ἀφηγοῦνται ἴσασι παραλυτικῶν. Ἡ Β' Ματθαίου καὶ ἡ δ' ἐπιστολῶν μιλοῦν γιὰ τὸ κήρυγμα τοῦ εὐαγγελίου, ἡ ΙΔ' Ματθαίου

καὶ ἡ ιδ' ἐπιστολῶν γιὰ ἀρραβῶνα καὶ γάμους. Παρόμοια νοηματικὴ συγγένεια ἐπισημάναμε στὴν ἀπάντησι στὴν ὑπ' ἀριθμ. 430 ἐρώτησι μεταξὺ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Ζακχαίου καὶ τοῦ ἀποστόλου τῆς λα' Κυριακῆς καὶ τῆς περικοπῆς τῆς Χαναanaίας καὶ τοῦ ἀποστόλου τῆς λδ' Κυριακῆς, πὸν κατὰ τὴν ἀρχαία ὀρθὴ τάξι συναναγινώσκοντο. Στὶς ἀρχαίες αὐτὲς συζυγίες περικοπῶν τῶν Κυριακῶν τοῦ Λουκᾶ καὶ τῶν ἀποστόλων τοὺς ἐπισημαίνουμε πολλὰ παράλληλα: Στὴν κλήσι τῶν ἀποστόλων τῆς Α' Λουκᾶ ταιριάζει ὁ ἀπόστολος τῆς ιζ' Κυριακῆς μὲ τὴν προτροπὴν τοῦ Παύλου πρὸς τοὺς πιστοὺς «ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε...» (Β' Κορ. ζ' 17). Μὲ τὸ εὐαγγέλιον τῆς Β' Λουκᾶ, πὸν μιλά γιὰ ἀγαθοποιεῖα καὶ δανεισμό, ὁ ἀπόστολος τῆς ιη' Κυριακῆς πὸν προβάλλει τὸν «ἰλαρὸν δότην», πὸν «ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν» (Β' Κορ. θ' 7, 10). Ἡ Ζ' Λουκᾶ γιὰ τὴν πίστι τῆς αἰμορροσούσης καὶ τὴν ἀνάστασι τῆς κόρης τοῦ Ἰαεῖρου καὶ ὁ ἀπόστολος (κγ' Κυριακῆς) γιὰ τὴ σωτηρία διὰ τῆς πίστεως καὶ τὴ συνέγερσι διὰ τοῦ Χριστοῦ τῶν νεκρῶν ἀνθρώπων. Ἡ Η' Λουκᾶ γιὰ τὸν καλὸν Σαμαρεῖτη — πηλοσίον καὶ ὁ ἀπόστολός της (κδ' Κυριακῆς) γιὰ τὸ Χριστόν, πὸν κατέλυσε τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ καὶ εἰρήνευσε τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ Ι' Λουκᾶ γιὰ τὴν ἔγερσι τῆς συγκυπτουσης καὶ ὁ ἀπόστολος (κε' Κυριακῆς)] γιὰ τὴν πνευματικὴν ἔγερσι τῶν πιστῶν. Ἡ ΙΒ' Λουκᾶ γιὰ τὸν εὐγνώμονα λεπρὸν καὶ ὁ ἀπόστολός της (κη' Κυριακῆς) γιὰ τὴν ὀφειλομένην στὸ Θεὸν εὐχαριστία. Ἡ περικοπὴ τῆς Κυριακῆς τοῦ Ἄσώτου γιὰ τὸ νέο, πὸν κατέφαγε «τὸν βίον μετὰ πορνῶν», καὶ ὁ ἀπόστολός της γιὰ τὴν ἀποφυγὴν τῆς πορνείας. Τὴν Κυριακὴν τῆς Τυροφάγου καὶ οἱ δύο περικοπὲς ἀνούν λόγο γιὰ νηστεία. Ὅλα αὐτὰ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τυχαία.

Ὅποιος ὅμως κὶ ἂν εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς σύνδεσμος μεταξὺ τῶν ζευγῶν τῶν ἀποστολικῶν καὶ εὐαγγελικῶν περικοπῶν, ἕνα εἶναι τὸ βέβαιον, ὅτι οἱ περικοπὲς εἶναι ἀνὰ δύο, σὲ ζεύγη συναναγινωσκόμενα ἐδῶ καὶ αἰῶνες κατὰ τὴν παράδοσι τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ συζυγίες αὐτὲς παρουσιάζονται διεσπαρμένες στὰ Κανόνια, πὸν ἀπὸ τὶς τελευταῖες Κυριακὲς τοῦ Ματθαίου καὶ πέρα τὰ

ΘΕΟΜΗΤΟΡΙΚΟΝ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴν σελίδα 180)

περισσότερα εἶναι λανθασμένα. Ἀπὸ τὰ 35 μόνο τὰ ἑπτὰ συνάπτουν τὴν Α΄ Λουκᾶ μετὰ τῆς ἱζ΄ Κυριακῆ τῶν ἐπιστολῶν («...ὡμεις ἐστε ναὸς Θεοῦ ζῶντος...») μετὰ τὴν ὁποία ἀνέκαθεν συνδέεται. Κατωτέρω παραθέτω με πίνακα τῶν συναναγνώσεων κατὰ τὸ τυπικὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἀπὸ τῆς ΙΑ΄ Κυριακῆ τοῦ Ματθαίου μέχρι τὴν Κυριακῆ τοῦ Ἀσώτου, τὴν περίοδον δηλαδὴ τῆς μεγάλης ἀνωμαλίας:

ΙΑ΄ Ματθαίου — ια΄ ἐπιστολῶν ΙΒ΄ » — ιβ΄ » ΙΓ΄ » — ιγ΄ » ΙΔ΄ » — ιδ΄ » ΙΕ΄ » — ιε΄ » ΙΖ΄ » — ις΄ » Α΄ Λουκᾶ — ιζ΄ » Β΄ » — ιη΄ » Γ΄ » — ιθ΄ » Δ΄ » — κ΄ » Ε΄ » — κα΄ » Ζ΄ » — κβ΄ »	Ζ΄ Λουκᾶ — κγ΄ ἐπιστολῶν Η΄ » — κδ΄ » Θ΄ » — κε΄ » Ι΄ » — κς΄ » ΙΑ΄ » — κζ΄ » ΙΒ΄ » — κη΄ » ΙΓ΄ » — κθ΄ » ΙΔ΄ » — λ΄ » ΙΕ΄ » — λα΄ » Χαναanaίας — λβ΄ » Τελ.-Φαρ. — λγ΄ » Ἀσώτου — λδ΄ »
--	---

Ἡ διάλυσις αὐτῆ τῶν ἀρχαίων συζυγιῶν ὀφείλεται σ' ἓνα παλαιότερον καὶ σ' ἓνα νεώτερον λάθος. Τὸ παλαιότερον, ποῦ ἀπαντᾷ καὶ στὰ χειρόγραφα, ἦταν ἡ παρεμβολὴ τῆς Κυριακῆς τῆς Χαναanaίας στὸ τέλος τῶν περικοπῶν τοῦ Ματθαίου, ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς ὡς ΙΖ΄ Κυριακῆς καὶ ἡ σύνδεσίς τῆς μετὰ τὸν ἀπόστολον τῆς ἱζ΄ Κυριακῆς καὶ ὄχι τῆς λδ΄. Τὸ νεώτερον σφάλμα ὀφείλεται στὰ Κανόνια, ποῦ συνέδεσαν ἤχο, ἐωθινὸ καὶ ἀποστολικὴ περικοπὴ καὶ ἀποσυνέδεσαν ἔτσι ἀπόστολον καὶ εὐαγγέλιον.

(Συνεχίζεται)

«ΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΘΝΗ»

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία μετὰ τὸ εἰδικὸ ἱεραποστολικὸ περιοδικὸ «Πάντα τὰ Ἔθνη»

★ πληροφορεῖ ὑπεύθυνα γιὰ τὸ ἱεραποστολικὸ ἔργο ποῦ ἀσκεῖ σήμερον ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία,

★ περιγράφει τὸ περιβάλλον μέσα στὸ ὁποῖο ἀσκεῖται ἡ ἱεραποστολή.

Ἔτσι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομητὲς μποροῦν νὰ στείλουν τὴν ἐτήσια συνδρομὴ τους (200 δρχ.) στὴ διεύθυνση:

Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Πάντα τὰ Ἔθνη», Ἰω. Γενναδίου 14, 115 21 Ἀθήνα. Τηλ. 7212.112.

περίστασιν τὴν ἀπησχόλησε περισσότερο ἢ φιλοξενία Του καὶ ὀλιγώτερον ἢ προσφορά τῆς σωζούσης διδασκαλίας Του ἐνθ' ἡ ἀδελφῆ τῆς Μαρία, ἀντιστρόφως, ἐπιδίδεται μετὰ ἀφοσίωσιν εἰς τὸν λόγον Του («ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ») καὶ θέτει εἰς δευτέραν μοῖραν ἄλλας ἀπασχολήσεις καὶ ἔργα οἰκοκυρωσύνης καὶ ἐξεζητημένης φροντίδος (μερίμνης μᾶλλον πρὸς «μεριμνᾶς καὶ τυρβάξῃ...»).

Καὶ αἱ δύο κινοῦνται ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὸν Χριστόν. Τὸν ἀποδέχονται ἀνεπιφυλάκτως μετὰ ἀληθινὴν πίστιν καὶ λατρείαν. Ἀλλ' ἡ μὲν Μάρθα ρίπτει τὸ βάρος εἰς ἐξωτερικὰ ἔργα καὶ ἐκδηλώσεις πρὸς Αὐτόν, ἐνθ' ἡ Μαρία καλλιεργεῖ περισσότερο τὸν ψυχικὸν καὶ πνευματικὸν μετ' Αὐτοῦ σύνδεσμον.

Αὐτὸ δὲ ἀκριβῶς τὸ τελευταῖον ζητεῖται ἀπὸ τὸν πιστὸν χριστιανόν. Ἡ θρησκευτικότης του νὰ μὴ εἶναι κυρίως ἐξωτερικὴ καὶ τυπικὴ εὐλάβεια, ἀλλὰ οὐσιαστικὴ καὶ βαθεῖα ἐπίδρασις καὶ ἀλλαγὴ ἠθικῆς, καὶ πορεία πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

★

Ἡμεῖς οἱ σήμερον συμμετέχοντες εἰς τὴν εορτὴν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, γνωρίζομεν ἀσφαλῶς ὅτι, πέραν τῆς εὐλαβείας μας πρὸς Αὐτὴν καὶ τοῦ μακαρισμοῦ πρὸς «τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν», τὸν Κύριον ἐνδιαφέρουν περισσότερο «οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν».

Αὐτὰς τὰς δύο βαθμίδας πρέπει νὰ ἀνέλθωμεν. Διότι Ἐκεῖνος μᾶς θέλει α) χριστιανοὺς καλλιεργημένους — «ἀ κ ο υ ο ν τ α ς» καὶ μελετῶντας καὶ ὑπακούοντας τὸν λόγον Του καὶ τὸν νόμον Του καὶ β) χριστιανοὺς τῆς οὐσίας, ὄχι μόνον τῶν τύπων· «φ υ λ ἄ σ σ ο ν τ α ς» τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως καὶ τὸ πλήρωμα (πληρότητα) τῶν ἐντολῶν Του.

Εἴθε νὰ μὴ ὑστερήσωμεν εἰς ἀμφοτέρα, «ταῖς πρεσβεῖαις τῆς Θεοτόκου», μιμούμενοι καὶ ἀκολουθοῦντες τὰ ἱερά Αὐτῆς Εἰσοδία εἰς τὸν Οἶκον τῆς χάριτος Αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ μυστήριον τῆς εὐδοκίας τοῦ Θεοῦ, ἄδοντες πρὸς Αὐτὴν καὶ ψάλλοντες: «Χ α ἱ ρ ε π ὀ λ ι ς τ ο Ὑ Π α μ θ α σ ι λ ἑ ω ς».

«Δ ε δ ο ξ α σ μ ἔ ν α ἑ λ α λ ἦ θ η π ε ρ ἱ σ ο Ὑ ἢ π ὀ λ ι ς τ ο Ὑ Θε ο Ὑ».

Παρακαλοῦνται ὅσοι ἀποστέλλουν ταχυδρομικὰς ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Θεολογία», «Ἐκκλησία» καὶ «Ἐφημέριος», νὰ σημειώνουν καὶ τὴν αἰτία τῆς ἀποστολῆς.

ΟΙ ΕΝΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Τοῦ κ. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΣΑΒΡΑΜΗ

Δρος Θεολογίας, Φιλοσοφίας καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν,
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κολωνίας

Στὸ πολὺπλευρο ἔργο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γερμανίας ἀνήκει καὶ ἡ ὀργάνωσις τῶν Ἐνοριῶν τῆς, ἡ ὁποία ἔχει ἀντιμετωπίσει, μέχρι σήμερα, πολλές δυσκολίες: τὴν συχνὴ π.χ. ἀλλαγὴ Ἐφημερίων ἢ τὸ ὅτι πολλοὶ Ἕλληνες ἐγκαταλείπουν τὴν Γερμανία γιὰ νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὅποιος ὅμως εἶχε τὴν δυνατότητα καὶ τὴν εὐκαιρία νὰ παρακολουθήσει τὴν ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τῆς Μητροπόλεως ἀπὸ τότε πὺ ἰδρύθηκε (1963) μέχρι σήμερα, διαπιστώνει μιὰ ἀδιάκοπη ποιοτικὴ καὶ ποσοτικὴ ἐπιτυχία τῶν Ἐνοριῶν τῆς, πρᾶγμα πὺ ἀποδεικνύεται —μεταξὺ τῶν ἄλλων— μὲ βάση τὸ ὅτι σήμερα ἀνήκουν εἰς τὴν Μητρόπολι Γερμανίας σαράντα ἐννιά Ἐνορίες καὶ πενήντα, περίπου, κληρικοί.

Παίρνοντας δὲ ὡς παράδειγμα τὴν Ἐνορία «Ἰψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ» τῆς πόλεως Mannheim, μπορούμε, μὲ βάση τὴν ὀργάνωσι καὶ τὴν δραστηριότητα αὐτῆς τῆς Ἐνορίας, νὰ ἀποκτήσουμε μιὰ γενικὴ ἰδέα τοῦ πῶς προσπαθεῖ καὶ κατορθώνει ἡ Μητρόπολι —μὲ τὴν βοήθεια τῶν κληρικῶν τῆς— νὰ ἱκανοποιήσει τίς πνευματικὲς καὶ κοινωνικὲς ἀνάγκες τῶν Ἑλλήνων, πὺ ζοῦν καὶ ἐργάζονται εἰς τὴν Γερμανία. Σ' ἓνα ἄρθρο του, πὺ δημοσιεύθηκε εἰς τὸ περιοδικὸ τῆς Μητροπόλεως Γερμανίας «Ὁ ρ θ ὀ δ ο ξ η Πα ρ ο υ σ ἰ α», μᾶς πληροφορεῖ ὁ προϊστάμενος αὐτῆς τῆς Ἐνορίας π.χ. ὅτι αἱ συγκεκριμέναι τομεῖς στοὺς ὁποίους καταβάλλεται ἰδιαίτερη προσπάθεια εἶναι:

Π ρ ῶ τ ο ν : Ὁ λειτουργικὸς καὶ μυστηριακὸς τομέας. Τακτικὲς δηλαδὴ λειτουργικὲς ἀκολουθίες εἰς τὴν πόλι τοῦ Mannheim —κάθε Κυριακὴ— καθὼς καὶ εἰς τὰς περιφερειακὰς πόλεις. Σ' αὐτὴ τὴν δραστηριότητα ἀνήκουν ἐπίσης τὸ κήρυγμα τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ ἡ ἐξομολόγησις.

Δ ε ὑ τ ε ρ ο ν : Ὁ πνευματικὸς τομέας. Κάθε Τρίτῃ ἀπόγευμα πραγματοποιεῖται π.χ. πνευματικὴ συγκέντρωσι εἰς ἰδιαίτερο χῶρο τοῦ «Ἑλληνικοῦ Σπιτιοῦ» τοῦ Mannheim. Ἡ πνευματικὴ δραστηριότητα τῆς Ἐνορίας ἐπεκτείνεται καὶ εἰς ἑκείνους τοὺς χώρους, πὺ εἶναι εὐκολοὶ στόχοι τῶν διαφόρων θρησκευτικῶν αἱρέσεων καὶ προπαγανδῶν. Ἡ συνεργασία δὲ μὲ τοὺς ὑπεύθυνους Ἕλληνες εκπαιδευτικοὺς χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν προϊστάμενο τῆς Ἐνορίας ὡς «ἀρκετὰ ἱκανοποιητικὴ».

Τ ρ ῖ τ ο ν : Ὁ κοινωνικὸς τομέας. Ἡ Ὁρθόδοξη Διακονία, πὺ ἐκφράζεται ἔμπρακτα μὲ τὴν συμμετοχὴ πολλῶν γυναικῶν τῆς Ἐνορίας, προσπαθεῖ νὰ παρευ-

ρίσκειται εἰς κάθε τόπο πὺ εἶναι ἀπαραίτητη. Δυὸ φορές τοῦλάχιστον τὸν χρόνο γίνονται ἐκδηλώσεις τῆς Διακονίας καὶ τὰ ἔσοδα προσφέρονται εἰς ἑκείνους τοὺς Ἕλληνες πὺ ἔχουν πρᾶγματι ἀνάγκη.

Τ ἔ τ α ρ τ ο ν : Ὁ πολιτιστικὸς τομέας. Μὲ τὴν θετικὴν συνεργασία ὄλων τῶν Συλλόγων, Κοινοτήτων κ.λπ. πραγματοποιοῦνται συχνὰ πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις πὺ ἔχουν ἐπίσης τὸν σκοπὸ «τοῦ πλουτισμοῦ καὶ τῆς διευρύνσεως τοῦ πνευματικοῦ ὀρίζοντα καὶ τῶν ἀναζητήσεων» τῶν μελῶν τῆς Ἐνορίας.

Π ἔ μ π τ ο ν : Ὁ οἰκουμενικὸς τομέας. Καὶ εἰς αὐτὸν τὸν τομέα, πὺ «ἐκφράζει καὶ ὑλοποιεῖ τὴν βασικὴν προσπάθεια γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς οἰκουμένης», ὑπάρχει ἱκανοποιητικὴ κίνησι καὶ πρόοδος. Ὑπάρχουν ἤδη αἱ ὁμάδες συνεργασίας μεταξὺ Ὁρθόδοξων, Καθολικῶν καὶ Προτεσταντῶν πὺ προσπαθοῦν νὰ πλησιάσουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλο μὲ στόχο «μιὰ μορφήν πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐνότητος καὶ κατανόησεως, ἀφήνοντας εἰς τὴν ἄκρη τὸ «τί μᾶς χωρίζει» καὶ πλησιάζοντας τὸ «τί μᾶς ἐνώθει»».

Ἐ κ τ ο ν : Ἀπόκτησι ἰδίου Ἱεροῦ Ναοῦ. Στις πὺ ἐντογες προσπάθειες τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου καὶ ὄλων τῶν Ἐνοριῶν ἀνήκει ἡ διαδικασία ἀποκτήσεως ὀρθόδοξου Ναοῦ εἰς τὴν πόλι Mannheim. Δυστυχῶς αἱ τεχνικὲς, νομικὲς καὶ οἰκονομικὲς δυσκολίες ἔχουν ἀναδάλει, μέχρι σήμερα, τὴν πραγματοποίησι αὐτοῦ τοῦ σχεδίου, τὸ ὁποῖο ὅμως θὰ μεταβληθεῖ γρήγορα εἰς πραγματικότητα, δεδομένου ὅτι ἡ Καθολικὴ Ἀρχιεπισκοπὴ τοῦ Freiburg ὑπεσχέθη ἤδη τὴν θετικὴν τῆς βοήθεια.

Ἀξιόλογο καὶ ἀξιέπαινο εἶναι —τέλος— τὸ ὅτι πολλὰς Ἐνορίας τῆς Μητροπόλεως Γερμανίας κυκλοφοροῦν Ἐνοριακὰ φυλλάδια πνευματικῆς ἐνημερώσεως καὶ οἰκοδομῆς. Ἡ Ἐνορία Ἰψώσεως Τιμίου Σταυροῦ (Mannheim) π.χ. κυκλοφόρησε, πρὶν ἀπὸ λίγο καιρὸ, ἓνα τέτοιο φυλλάδιον μὲ τίτλο: «Ἐνοριακὴ Φωνή», τοῦ ὁποίου ὁ στόχος εἶναι —ὅπως τονίζει ὁ προϊστάμενος αὐτῆς τῆς Ἐνορίας π. Δ η μ ἡ τ ρ ῖ ο ς Δ ρ ῖ τ ο ς— ἡ παροχὴ βοήθειαις στοὺς πιστοὺς Ἐνοριτες «πὺ ἔχουν μὲν τὴν καλὴν διάθεσι νὰ ἐνημερωθοῦν καὶ δὲν ἔχουν τὸν τρόπο». Καὶ ἰδίως εἰς ἑκείνους τοὺς Ἐνοριτες (πὺ γίνονται συχνὰ στόχος τῶν διαφόρων συγχρόνων αἱρέσεων καὶ ἰδεολογιῶν πὺ σκοπεῦουν νὰ ἀποπροσανατολίσουν τὸν σημερινὸν χριστιανὸν ἀπὸ τὴν πορεία τῆς χριστιανικῆς του πίστεως καὶ ζωῆς».

ΜΕΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ ΕΤΗ...

ΤΟΥ κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Ἐπ. Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἀναγκαία ἡ ἐτοιμασία

Τὶς τελευταῖες ἑβδομάδες στὸν τόπο μας πολλοὶ μίλησαν γιὰ πολλά, γιὰ ἄλλα σχεδόν, τί λέω, γιὰ τὰ πάντα μίλησαν ὅλοι καὶ ἄλλα ἀκόμα τινά. Ἄλλοι ἄφησαν τὸ λόγο τους νὰ περιπλανηθεῖ σὲ νέα ὄρια καὶ μᾶς προσκάλεσαν νὰ δραματισθοῦμε τὴν Ἑλλάδα τοῦ 2000 καὶ νὰ ἐτοιμαστοῦμε γι' αὐτὴν ἀκριδῶς τὴν ἡμερομηνία. Βλέπετε, ὁ φόβος ποὺ εἶχε πλανηθεῖ μὲ τὴν ἀφιξὴ τοῦ ἔτους 1984 καὶ τὶς προβλέψεις τοῦ ὁμώνυμου μυθιστορήματος τοῦ Τζώρτζι Ὀργουελ γι' αὐτό, ξεπεράστηκε καὶ ὁ κόσμος ὑποδέχτηκε μὲ ἀνακούφιση πῶς εὐόωγες προοπτικές.

Ὁ Χριστιανός, βέβαια, δὲν εἶναι καθόλου ἀνέτοιμος σὲ τέτοιου εἴδους σκεπτικὰ ἢ σκέψη του εἶναι πάντα προοπτική. Ὁ προφήτης «δέλεπει», προαναγγέλλει καὶ προετοιμάζει γιὰ τὰ μέλλοντα. Ἡ μελλοντολογία ἀσκήθηκε ἐπιτυχῶς στὰ πλαίσια τῆς Ἐκκλησίας χωρὶς νὰ ταυτίζεται ὑποχρεωτικὰ μὲ τὴν ἔσχατολογία. Ἡ ἐγγύτητα τοῦ Κυρίου, ἡ ὁσονούπω παρουσία τοῦ Κυρίου δὲν ταυτίζεται πάντοτε μὲ τὴν παρουσία Του ὡς ἔσχατη κρίση. Ὁ Χριστιανός, ὅμως, ἄνθρωπος καλεῖται νὰ διακρίνει τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν καὶ τὸν καιρὸ τὸν εὐπρόσδεκτο εἰς σωτηρίαν. Ὁφείλει νὰ εἶναι ἐτοιμος γιὰ τὸ χαριμόσυνο ἄγγελμα τῆς εἰρήνης, «ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης» (Ἐφεσίους ζ' 15).

Ἡ προετοιμασία γενικὰ προηγείται τοῦ πληρώματος καὶ ἀποτελεῖ σπουδαῖο στάδιο καὶ σημαντικὴ θεολογικὴ ἔννοια στὴν ἱστορία τῆς σωτηρίας. Ὁλόκληρη ἡ ἱερὴ ἱστορία καταδεικνύει τὴ σημασία τῶν σταδίων προπαρασκευῆς, ὅπου ὁ Θεὸς μὲ παιδεία καὶ ὑπομονὴ κατεργάζεται τὴ σωτηρία μας.

Ἐφόσον, λοιπόν, τὰ δεκαπέντε χρόνια ποὺ μᾶς χωρίζουν — ἢ μήπως καὶ μᾶς ἐνώνουν; — μὲ τὸ 2000, εἶναι διάστημα ποὺ ἀνήκει στὴν ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει νὰ διωθοῦν μὲ τὸ ἀνάλογο πνεῦμα. Τὸ 2000 θὰ εἶναι τερματικὸς σταθμὸς ἢ ἀφετηρία; Ἡ ἔμφαση θὰ δοθεῖ στὸ 1999 ἢ στὸ 2001; Θὰ εἶναι, δηλαδή, ἀναδρομικὴ ἢ προοπτικὴ ἢ ματιά μας; Μὲ ποιὰς γενιᾶς ἠλεκτρονικὸ ὑπολογιστὴ θὰ ὑπολογίσουμε αὐτὸ τὸ μέλλον;

Ἀ-σημο ἢ ἐν-σημο τὸ 2000;

Πολλά, ἂν ὄχι καὶ τὰ πάντα, θὰ ἐξαρτηθοῦν ἀπὸ τὴν ὀπτικὴ γωνία ἀπὸ τὴν ὁποία θὰ ἀντικρύσουμε αὐτὸ τὸ μέλλον, αὐτὸ τὸ δύο χιλιάδες. Τὸ 2000 θὰ εἶναι

κάποιο οὐδέτερο χρονικὸ ὄροσημο, ἓνα σκέτο σημεῖο στὸν ὀρίζοντα τοῦ κόσμου, ἀπλό, ἀχρωμο, ἀγευστο καὶ ἄοσμο· φωτεινὸ μετέωρο ἔστω, χωρὶς ὅμως κάποιο σημεῖο: πρόθεμα ἢ ἐπίθεμα;

Συχνά, ὅταν ἀναφερόμαστε στὸ 2000 ξεχνᾶμε τὴν καθοριστικὴ ἀφετηρία τοῦ χρονολογικοῦ ὑπολογισμοῦ τῆς ἐποχῆς μας. Τὸ ὄλο σύστημα αὐτοῦ τοῦ ὑπολογισμοῦ, καθὼς εἶναι γνωστὸ, ξεκινᾶει ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὴ γῆ μας. Αὐτὸς εἶναι ποὺ ξεχωρίζει τὶς ἐποχὲς σὲ πρὶν καὶ μετὰ ἀπ' Αὐτὸν (πρὸ Χριστοῦ καὶ μετὰ Χριστόν). Τὸ 2000 δὲν εἶναι κάποιος ἄ-σημος, χωρὶς σηματοδότηση τυχαῖος ἀριθμὸς· εἶναι τὸ 2000 μ.Χ. Ἡ Ἑλλάδα τοῦ 2000 θὰ εἶναι ἡ Ἑλλάδα τοῦ 2000 μ.Χ. Γιατὶ αὐτὴ μας ἡ Ἑλλάδα ἢ θὰ εἶναι ἐν-σημη... ἢ δὲν θὰ ὑπάρχει!

Σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο μοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ μὴ φράση ποὺ ὁ Ἀντρέ Μαλρώ εἶχε διατυπώσει λίγο καιρὸ πρὶν πεθάνει (†1976) :

«Ὁ εἰκοστὸς πρῶτος αἰῶνας θὰ εἶναι ὁ αἰῶνας τῆς θρησκευτικῆς πίστεως ἢ δὲν θὰ ὑπάρξει καθόλου».

Ὁ λόγος ἴσως αὐτὸς νὰ ἀκούγεται σκληρὸς καὶ νὰ πέφτει βαρὺς. Ἄς μάθουμε ὅμως ἐπὶ τέλος νὰ κυκλοφοροῦμε μέσῳ «σημάτων» ποὺ παρέχουν ἀσφάλεια στὶς τροχιές μας καὶ ἄς σφραγίσουμε τὰ μέτωπά μας καὶ τὴν ἐποχὴ μας μὲ σφραγίδα Θεοῦ ζῶντος (Ἀποκάλυψη ζ' 2-3).

Γι' αὐτὴν ἀκριδῶς τὴ «σηματοδότηση» τοῦ 2000 καὶ τῆς Ἑλλάδας τοῦ 2000 ἔχει τεράστια εὐθύνη ἡ Ἐκκλησία τοῦ 2000 μ.Χ. Τὸ χρέος Τῆς εἶναι ὑψηλὸ καὶ καλεῖται κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ Ἀρνίου νὰ «ποιᾶνε καὶ νὰ ὀδηγήσει σὲ πηγὲς ποὺ δίνουν νερὸ ζωντανὸ» ὅλους τοὺς Ἑλληνας ἐκείνων τῶν καιρῶν (Ἀποκάλυψη ζ' 17). Ἡ ἀποστολὴ αὐτὴ δὲν ἐπιτελεῖται αὐτόματα καὶ ἄοσπα, χωρὶς μόχθο, χωρὶς ἐπιμέλεια, φροντίδα καὶ μέριμνα. Δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ γίνῃ χωρὶς προετοιμασία καὶ προπαρασκευή.

Τὸ μέτρο τῆς προετοιμασίας

Οἱ μέρες ποὺ μόλις πέρασαν καὶ τὶς ὁποῖες γιορτάσαμε μὲ ὄση δύναμη μπορούσαμε δίνουν τὸ μέτρο αὐτῆς τῆς προετοιμασίας. Οἱ μέρες ποὺ περιλαμβάνονται ἀνάμεσα στὴν Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου καὶ στὴν ἐπιδημία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος κατὰ τὴν Πεντηκοστὴ

μάς αποκαλύπτουν χαρακτηριστικές σ τ ά σ ε ι ς τῆς πρώτης αποστολικῆς Ἐκκλησίας, πού μποροῦν κάλλιστα νά υἱοθετηθοῦν ἀπό μάς, γιατί εἶναι οἱ μόνες πού ἐγγυῶνται ὀρθό ποιμαντικό σχεδιασμό και σωστά ἐπιλεγμένες προτεραιότητες δράσεως.

«Ὅτι οἱ πάντες ἦσαν προσκαριερούνητες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ και τῇ δέήσει» (Πράξεις α' 14).

Ὅλοι αὐτοὶ ἦσαν προσηλωμένοι με μιὰ ψυχὴ στὴν προσευχὴ και τῇ δέηση. Αὐτὴ ἡ στάση εἶναι ἀναγκαία και ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ἐνεργοποίησι τῶν δυνάμεων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού κατέρχεται σὲ ἀνθρώπους πού τὸ ἀναμένουν, ἐτοιμασμένους γιὰ νὰ τὸ ὑποδεχτοῦν.

Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ «ψυχολογικὴ» ἐξήγησι, πού δίνει ἡ ἀφήγησι μετὰ τὸ συναξάρι τοῦ Μηναίου στὸν ὄρθρο τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῆ Δευτέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς, γιὰ τὴ μὴ ἄμεση ἀποστολὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν Ἀνάληψι τοῦ Κυρίου. Εἶναι ἡ θ ε ρ μ ό τ η τ α τῶν μαθητῶν πού εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὸ διάστημα πού μεσολαβεῖ σὲ συνδυασμὸ με τὴν ὁμόψυχη προσήλωσι στὴν προσευχὴ θὰ ἀναδειξέι τοὺς μαθητὲς σκευὴ εὐχρηστα εἰς διακονίαν.

«Μετὰ γοῦν τὴν Ἀνάληψιν, δέκα παρελθουσῶν ἡμερῶν, ἐπιδημεῖ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, και οὐ παρανίκα, τῷ ἀναληφθῆναι, ἵνα θερμο-

τέρους μᾶλλον ποιήσει τοὺς Μαθητάς, ἐκδεχομένους αὐτόν.

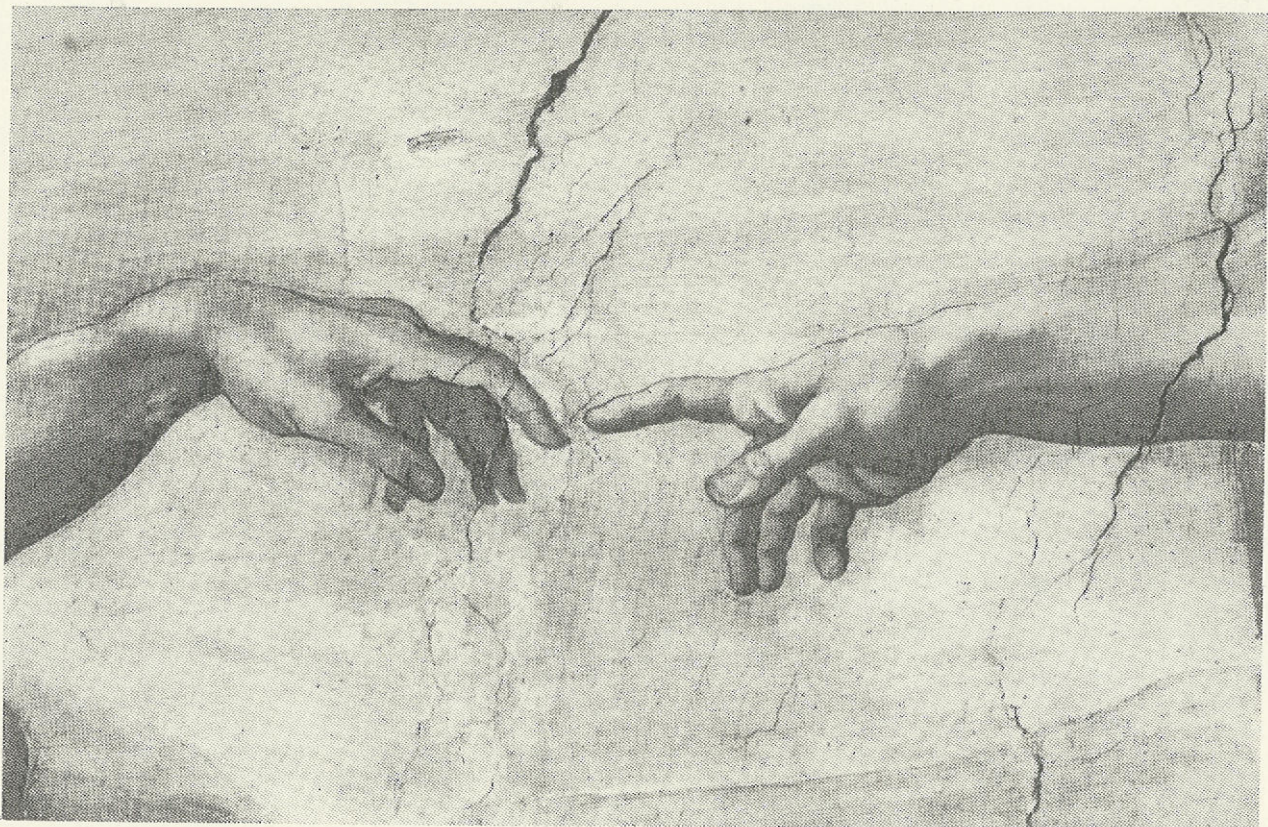
(«Πεντηκοστήριον», Ἐκδ. «Φῶς», σ. 235).

Ὁ δισταγμὸς, ἀλλὰ και ἡ χαρὰ τῆς προσμονῆς, τὰ μικτὰ συναισθήματα πού κυριαρχοῦν στὴν προσδοκία, εἶναι ἐκεῖνα πού ἐπιβάλλουν τελικὰ τὴν ἐπαγρύπνησι και τὴν προσοχὴ στο γεγονός πού ἀναμένεται.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἑλλάδα τοῦ 2000 μ.Χ.

Ἡ Ἐκκλησία και ὅλοι ὅσοι τὴν ἀπαρτίζουμε εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ δείχνουμε πρὸς τὴν κατεύθυνσι τοῦ Ἐρχομένου, χωρὶς νὰ παραλείπουμε νὰ τονίζουμε, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι μὲν ὁ Κύριος τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, ἀλλὰ και τοῦ ἱστορικοῦ μέλλοντος, παρελθόντος και παρόντος ὡς «ὁ ὢν και ὁ ἦν και ὁ ἐρχόμενος» (Ἀποκάλυψι α' 17).

Τὸ ζήτημα εἶναι, πῶς ἐμεῖς και αὐτοὶ πού ἀκοῦνε τὸ λόγο μας νὰ μὴ σταθοῦμε ὑπνωτισμένοι, και ἀντὶ γιὰ τὴν κατεύθυνσι πρὸς τὴν ὁποία ὑποδεικνύει ὁ ὕψωμένος δείκτης τοῦ χεριοῦ, νὰ προσκολλήσουμε τὸ βλέμμα μας στο ἴδιο τὸ δάχτυλο. Ὁ ὕψωμένος δείκτης μάς ὀδηγεῖ ν' ἀτενίσουμε τὴ δημιουργί πού ἔρχεται... Στὴν περίπτωσή μας, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἂν ἀμφισβητεῖται ἢ ἐναλλάσσεται ἡ χρῆσι τοῦ ἐπιθέτου «νέα» ἢ «καινούρια», θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἀνακαινισμένη ἀπὸ τίς δωρεές τοῦ Ἁγίου Πνεύματος «καινὴ —μὲ χῶμα και νερό... ἀδελφούλα» κατὰ πῶς τὴν ὀνομάζει ὁ ποιητὴς— Ὁρθόδοξη Ἑλλάδα τοῦ 2000 μ.Χ.

Μιχαὴλ Ἀγγέλου (1475-1564), Ἡ δημιουργί τοῦ ἀνθρώπου (λεπτομέρεια), Καπέλλα Σιζτινα, Πόλη τοῦ Βατικανοῦ.

ΟΙ «ΝΕΕΣ ΑΙΡΕΣΕΙΣ» ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΒΟΥΛΗ*

Τοῦ π. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ
Δρ. Θεολ., Δρ. Φιλοσ., Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἀναφέρεται ἐπίσης ἡ περίπτωση ἐνός νέου ἄνδρα πού ἄκουσε γιά τοὺς «διανοητισμοὺς» (τὴ μέθοδο τοῦ Χάμπαρτ) στὸ Ράδιο Λουξεμβούργο καὶ ἐπισκέφθηκε τὸ κέντρο τῆς Σαγιεντόλοτς στὸ Μπέρμινγχαμ· τὸν συμβούλευσαν ὅτι χρειάζεταν «περίθαψη» μὲ 10 λίρες τὴν ὥρα. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ὅτι ἔβγαλε χρέος ποσὸ 240 λιρῶν καὶ, ὅπως ἰσχυρίσθηκε, τοῦ ἔκαναν «δολοκληρωτικὴ πλύσι» ἐγκεφάλου».

Γιὰ τὴν κίνησι τοῦ Μπαγκδάν Ράζινς ἀναφέρεται πὼς κατέφυγε σὲ ἀνώτερο δικαστήριον τῶν ΗΠΑ γιὰ τὴν προσπάθει· ἐκ μέρους τῶν ἀρχῶν γὰρ τὸν ἀπελάσουν. Ἡ κίνησι προσφέρει μαθήματα διαλογισμοῦ διαφόρων εἰδῶν καὶ μὲ διαφορετικὰ διδασκτὰ. Μερικὰ εἶναι ἀμφιλεγόμενα λόγῳ τοῦ «τραντρικοῦ» στοιχείου σύμφωνα μὲ τὸ ὅποιο ἡ σεξουαλικὴ ἀπελευθέρωσι εἶναι σημαντικὴ καὶ προφανῶς ἀπροκάλυπτη.

Σ' αὐτὴ τὴν κίνησι τὸν εἰσηγητὴ ἀπησχόλησαν «ἐν-τονα» οἱ ἰσχυρισμοὶ γιὰ τὴν «ἀλλαγὴ προσωπικότητος, γιὰ τὸ ὅτι ζητήθηκε ἀπὸ τοὺς ὁπαδοὺς νὰ μεταδιδάσσουν ὅλα τὰ ὑπάρχοντά τους καὶ τὴν περιουσίαν τους καὶ γιὰ τὴν δυσκολίαν πού ἀντιμετώπισαν μέλη κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν τους στὸ ἀρχικὸ κέντρο στὴν Πούνα τῶν Ἰνδῶν ὡς πρὸς τὴν ἀσθένειαν».

Παρόμοιες παρατηρήσεις γίνονται καὶ γιὰ τὴν κίνησι: Χάρε Κρίσνα· οἱ ὁπαδοὶ «σχεδὸν πάντα νέοι, ζῶν καὶ ἐπιδίδονται στὴ λατρεία ὀλοῦ μαζί σὲ κλειστὴ κοινοβιακὴ ζωὴ, ἀπαρνούμενοι τὴν προσωπικὴ εὐημερία καὶ τὰ ὑπάρχοντά τους. Μεγάλον μέρος τῆς δραστηριότητός τους στρέφεται στὴ συλλογὴ χρημάτων». Ἡ κίνησι: ἔγινε ἀντικείμενον ἐπικρίσεων ὅτι οἱ ὁπαδοὶ τῆς «ἐγκαταλείπουν τὴν οἰκογενεὴν τους καὶ ὑποβάλλονται σὲ συμπεριφορὰ «πνευματικῆς ἐξαρτήσεως», ὅπως ἔλλιψ: ὕπνου, διατητηκὸς ἔλεγχος, κατάλληξ: σὲ ἀποπροσανατολισμό...».

Βλέπουμε δηλαδὴ καὶ πάλι: πὼς τὸ πρόβλημα δὲν τίθεται στὸν θρησκευτικὸν τομέα, ἀλλὰ στὸ ἐπίπεδον τῆς προστασίας τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος ἀπὸ τὴν ἀπειλὴν τῶν νέων «αἰρέσεων», τῆς κατοχυρώσεως στὴν πράξ: τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν στὴν ἀκραίαν ἐκείνην παραθρησκευτικὴν ὁργανώσιν, πού θυμοῦνται τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα μόνον ὅταν ἐπιθυμοῦν νὰ ἐξουδετερώσιν τὴν ἐναντίον τους κριτικὴν.

3

Ἐνα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ πολλῶν ἀπὸ τὴν κίνησι γιὰ τὴν ὁποίαν γίνονται ἐδῶ λόγος εἶναι κατὰ τὴν ἔκθεσιν Cottrell «ἡ δριμύτης καὶ ἐχθρικὴ ἀντιδράσις στὴν

ἐπικρίσις». Κάθε ἐπικρίσις ἐμφανίζεται ἀπὸ τὴν ὁμάδα αὐτὴν ὡς ἐπίθεσις ἐναντίον τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ἢ ἀπλᾶ «τῆς ἐλευθερίας στὴν πίστι».

Τότε οἱ κινήσεις αὐτὴς δὲν διστάζουν νὰ καταφύγουν στὰ δικαστήρια, γιὰ νὰ ἐξουδετερώσιν κάθε προσπάθειαν κριτικῆς ἐναντίον τους.

«Ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ Fraser στὴς ΗΠΑ ἀναφέρει: Πολλοὶ ἄνθρωποι πού εἶχαν στοιχεῖα γιὰ τὴν ὁργανώσιν: Μοῦν ἐξέφρασαν φόβον ὅτι θὰ ἐταλαιπωροῦντο μὲ δίκες, ἐὰν μιλοῦσαν στὴν ὑποεπιτροπὴ. Ὁ φόβος αὐτὸς προερχόταν ἐν μέρει ἀπὸ τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ Ἐνωτικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἀπεριόριστους οικονομικοὺς πόρους γιὰ νὰ ἀποδουθῇ σὲ νομικοὺς ἀγῶνας, ἀσήμαντους καὶ ἐπιπόλαιους, ἐναντίον κάθε ἀτόμου ἢ ὁργανώσεως πού τὴν ἀπειλεῖ».

Τὸ ὄλο πρόβλημα, ὅπως ἐτέθη ἀπὸ τὴν ἔκθεσιν Cottrell καὶ ἀσχόλησε τὴν Εὐρωβουλή, εἶναι ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος τὸ δικαίωμα τῆς ἐλευθερίας τῆς πίστεως, ἀπὸ τὸ ἄλλο ὅμως μέρος τὸ ἐξίσου νόμιμον δικαίωμα τῆς ἀνησυχίας ὡς πρὸς τὴν ἐπιπτώσιν αὐτῶν τῶν «θρησκευτικῶν» δοξασιῶν.

Ἡ πιὸ σημαντικὴ ἔρευνα πάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα προέρχεται ἀπὸ τὸν Hill πού πραγματοποιήθηκε τὸν Ἰούνιον τοῦ 1980 γιὰ λογαριασμὸν τῆς κυβερνήσεως τοῦ Ὀντάριο. Κατὰ τὸν Hill «ὑπάρχει ἀναμφισβήτητα ἡ πιθανότητα μαζικῆς τρέλλας καὶ ὁμαδικῆς παρανοίας στὴς περιπτώσεις πού ὀρισμένοι παράγοντες συνυπάρχουν. Καὶ εἶναι σαφές ὅτι ἡ κοινωνία κινδυνεύει, ὅταν τέτοιαι ὁμάδες ἔχουν μαζικοὺς προσηλυτισμοὺς ἢ μία ὁποιαδήποτε σημαντικὴ κοινωνικὴ ἢ πολιτικὴ ἐπιρροή». «Ἡ κυβερνήσι», ἀναφέρει ὁ Hill «δὲν πρέπει νὰ ἐπινοῇ κανόνες οἱ ὅποιοι κατὰ τὴν παραβιάσιν τους καὶ στὴν εὐρεία τους ἔγνοια περιλαμβάνουν κινδύνους τοῦ ὁποίου εἴμεν, ὡς ἄτομα μιᾶς ἐλευθέρας κοινωνίας, δὲν μπορούμε νὰ ἀνεχθοῦμε».

Κατὰ τὴν ἔκθεσιν Cottrell «ὅταν μιὰ κίνησι γίνεται ἐπιβλαβὴς ἢ ἀπειλητικὴ γιὰ τὴν κοινωνία —τὰ Παιδιά τοῦ Θεοῦ ἀποτελοῦν σαφῆς παράδειγμα— οἱ ἀρχές μπορούν καὶ πρέπει νὰ ἀντιδράσιν ταχύτατα, κάνοντας χρῆσιν τῶν νόμων πού ἤδη διαθέτουν».

Καταλήγοντας ἡ «αιτιολογικὴ ἔκθεσις» ὑπογραμμίζει πὼς πρόθεσις τῆς «Ἐπιτροπῆς» δὲν εἶναι νὰ τεθῇ ὑπὸ δίωγμόν ἢ νὰ ἐλεγχθῇ ἡ «θρησκευτικὴ πίστι» ἢ ἡ «ἰδιαιτερότητα τῆς πίστεως»· στόχος τῆς εἶναι «τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα».

Ἐὰν τὰ ἄτομα γίνονται κοινωνικὰ καὶ πνευματικὰ ἐρείπια ἐξαιτίας τῆς συμμετοχῆς τους σὲ μιὰ κίνησι, ἢ κοινωνία θὰ πρέπει νὰ στρέψῃ τὰ γῦτα τῆς, ἐρωτᾷ ἡ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 168 τοῦ ὑπ' ἀρ. 11 τεύχους.

Ἐπιτροπή. «Ἐάν οἱ ἄνθρωποι χωρίζονται ἀπὸ τοὺς γιούς καὶ τίς θυγατέρες των ἢ τὴν οἰκογένεια καὶ τοὺς φίλους, μπορεῖ αὐτὸ νὰ ἀγνοηθῇ; Καὶ ἔάν ἀποχωρίζονται ἀπὸ τὰ χρήματά τους ἢ τὴν περιουσία τους λόγω ἐσκαμμένης παραπλανήσεως ἢ ψευδῶν ὑποσχέσεων, δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ κατάλληλη ἀντίδραση;».

Ἡ προσπάθεια τοῦ «Ψηφίσματος» καὶ τῆς αἰτιολογικῆς ἐκθέσεως δὲν ἀναφέρεται: στὸ θρησκευτικὸ πρόβλημα, ἀλλὰ στὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα. "Ἄν οἱ νέες «κινήσεις» ἐπιθυμοῦν νὰ «ἐνταχθοῦν» στὴν κοινωνία τῆς Εὐρώπης, πρέπει νὰ δεῖξουν «ἐντιμὸν σεβασμὸν» τῶν ἐλευθεριῶν ποὺ τοὺς παρέχονται: στὰ κράτη μέλη, νὰ σεβασθοῦν δηλαδὴ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα τὰ ὁποῖα διαφυλάσσονται: χωρὶς ἀμφιβολία «σὲ κάθε ἄλλο ἐπίπεδο τῆς κοινωνίας καὶ σὲ κάθε ἄλλο τομέα τῆς δημοσίας δραστηριότητος».

"Ὅλα αὐτὰ ἀποδεικνύουν πῶς τὰ ἐλεύθερα καὶ δημοκρατικὰ κράτη τῆς Δύσεως ἀνησχοῦν, προτείνουν καὶ ἀποφασίζουν μέτρα καταπολεμήσεως τῶν ἀκραίων «αἰρέσεων» δὲν διακατέχονται ἀπὸ τὸ κόμπλεξ μῆπως κατηγορηθοῦν γιὰ «μεσαιωνισμό» ἢ γιὰ μὴ δημοκρατικὰ φρονήματα. Δὲν διστάζουν νὰ «ἐμπλακοῦν» στὰ θέματα αὐτὰ κράτη σὰν τὴ Γαλλία ποὺ ἀπὸ τὸ Σύνταγμά της χαρακτηρίζεται ὡς ἄθεο κράτος καὶ ἐπομένως ἐντελῶς ἀδιάφορο γιὰ ζητήματα θρησκευτικῶν πεποιθήσεων.

Τὸ γεγονός ὅτι ἡμεῖς στὴν Ἑλλάδα, ἐνῶ ἔχουμε ὑπογράψῃ: τὰ κείμενα στὰ ὁποῖα στηρίχθηκε τὸ Εὐρωκοινοβούλιο γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ἀπόφασιν στὴν ὁποία ἀναφερθήκαμε, ἐνῶ συμφωνήσαμε γιὰ τὸ κείμενο τοῦ «Ψηφίσματος» καὶ τὸ ὑπογράψαμε, δηλώνουμε πῶς «δὲν ἐμπλεκόμεθα ἄμεσα μὲ τὸ ἀνωτέρω θέμα», δημιουργεῖ συναίσθημα ἀπογοητεύσεως καὶ ἀπογνώσεως στὶς οἰκογένειες ποὺ «ἐπλήγησαν» ἀπὸ τὴ νέα αὐτὴ μάστιγα.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πῶς κάποιος λάθος θὰ ἔχη γίνει: ἀσφαλῶς ἢ ἐνημέρωσι δὲν θὰ εἶναι πλήρης, τὸ ὅλο θέμα δὲν θὰ ἔχη παρουσιασθῇ στοὺς ἀρμοδίους στὶς ἀληθινὰς κοινωνικὰς καὶ ἐθνικὰς του διαστάσεις. Ἐμεῖς τοῦλάχιστον δὲν μποροῦμε νὰ ὑποθέσουμε κάτι ἄλλο.

IV'

Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Τὸ πρόβλημα τῶν νέων αἰρέσεων ἔπαυσε πρὸ πολ-
λοῦ νὰ χαρακτηρίζεται στὴ Δύσει σὰν θρησκευτικὸ πρό-
βλημα. Πρόκειται γιὰ νέα μορφή ἐγκληματικότητας,
ὑπογραμμίζει ὁ Commandant J.P. Morin στὸ θαυ-
μάσια κατοχυρωμένο διβλίο του μὲ τίτλο *Sectarius, Le violeur de conscience* (Nangis 1982).

Ὁ Morin κάνει λόγο γιὰ ὑπνωσι καὶ «μεθυπνω-
τικὴ ὑποβολή» ποὺ εἶναι σὲ εὐρεία χρῆσιν στὶς διάφο-
ρες «σκληρές» αἰρέσεις τῶν ἡμερῶν μας.

Κατὰ τὸν Dr Rager μεθυπνωτικὴ ὑποβολὴ ὀνο-
μάζουμε τίς ὑποβολὰς ποὺ ὑφίσταται τὸ ἄτομο σὲ κα-
τάστασι θαθεῖας ὑπνώσεως, τίς ὁποῖες ὅμως συνειδη-
τοποιεῖ μετὰ τὸ «ξυπνημα». Αὐτὲς οἱ ὑποβολὰς γίνονται ἰσχυρότερες ἐάν μεσολαβήσῃ ἀμνησία, πρᾶγμα ποὺ δραχυνικλῶναι τὸ κριτικὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου. Μὲ τὴ βοήθεια τῆς ἀμνησίας μπορεῖ κανεὶς νὰ προκαλέ-

σῃ στὸ ἄτομο τὴν πιὸ παράξενη καὶ παράλογη συμ-
περιφορά. "Ἄν τὸ ρωτήσετε γιὰτὶ τὸ κάνει αὐτό, θὰ
προσπαθήσῃ πάντοτε νὰ βρῇ λογικὴ ἐξήγησιν γι' αὐ-
τὴ τὴ συμπεριφορά· δὲν συνειδητοποιεῖ τὴν αἰτία ἀπὸ
τὴν ὁποία προέρχεται.

Κατὰ τὸν Morin οἱ διαταγὲς ποὺ δίδονται στὸ
στάδιο αὐτὸ ἐκτελοῦνται στὸ διάστημα δύο μηνῶν, ὄχι
σὲ μεγαλύτερο χρονικὸ διάστημα. Σὲ σπάνιες περι-
πτώσεις οἱ διαταγὲς αὐτὲς ἐκτελέσθησαν μετὰ ἕνα
χρόνο. Γιὰ νὰ διατηρηθῇ λοιπὸν σὲ ἀπεριόριστο χρο-
νικὸ διάστημα αὐτὴ ἡ κατάστασι, πρέπει νὰ ἀνανεώ-
νεται ἢ ὑπνωσι σὲ διάστημα μικρότερο τῶν δύο μη-
νῶν.

Ἡ ὑπνωσι γίνεται μὲ προμελετημένο πρόγραμμα,
ὥστε νὰ μπορεῖ νὰ ἀνανεώνεται αὐτόματα. Τὸ ἄτομο
πέφτει: ξανά στὴν κατάστασι τῆς ὑπνώσεως, χωρὶς νὰ
τὸ κατανοῇ μετὰ ἀπὸ ἕνα ὀρισμένο σημάδι. Αὐτὸ μπο-
ρεῖ νὰ εἶναι μιὰ κίνησι, ἕνας κώδικας, λέξεις ποὺ
ἐπαναλαμβάνονται μ' ἕνα ὀρισμένο ρυθμὸ. Μόλις αὐ-
τὸ ἐμφανισθῇ, τὸ ἄτομο ὑπνωτίζεται. Σ' αὐτὸ εἶναι
κανονικὰ προγραμματισμένο!

Οἱ αἰρέσεις γιὰ τίς ὁποῖες μιλάμε ἐδῶ χρησιμο-
ποιοῦν μακροὺς μονολόγους ποὺ ἐπαναλαμβάνονται
μονότονα. Χρησιμοποιοῦνται εἶδος ὑπνωτικῶν ψαλμῶν
ποὺ συνοδεύονται μὲ τελετουργίες, εἰδικὰ μελετημένοι,
μὲ σκοπὸ νὰ προκαλέσουν ὁμαδικὴ ὑπνωσι.

Βέβαια ὑπάρχει καὶ ἄλλος πιὸ ἀποτελεσματικὸς
τρόπος, γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα ἢ χρη-
σιμοποιήσῃ φαρμάκων.

Τὰ φάρμακα αὐτὰ χορηγοῦνται, γιὰ ν' αὐξηθῇ ἡ
εὐαισθησία τοῦ ἀτόμου. Τὸ ἄτομο μεταφέρεται στὴν
κατάστασι τῆς μισο-ὑπνώσεως, ὥστε εὐκόλα ἀποκα-
λύπτει τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑποσυνειδήτου του στὸν
προγραμματιστὴ. Σ' αὐτὴ τὴν κατηγορίαν φαρμάκων
ἀνήκει καὶ εἶδος κάκτου τοῦ Μεξικοῦ ποὺ ὅταν ληφθῇ
ἀφοῦ ἀποξηρανθῇ προξενεῖ παραισθήσεις. Αὐτὸ τὸ φυ-
τὸ ἔκανε τοὺς ἰθαγενεῖς τῆς λατινικῆς Ἀμερικῆς νὰ
μὴ μποροῦν νὰ κρατήσουν ἕνα μυστικόν.

Στὴ Γαλλία χρησιμοποιήθηκε ἕνα τέτοιο φάρμακο
μὲ τὴν ὀνομασία «ὄρος τῆς ἀληθείας» ἀπὸ τὴν ἀστυνο-
μία σὰν βοηθητικὸ γιὰ τὴν ἔρευνα ὀρισμένων περι-
πτώσεων καὶ ξεσήκωσε θύελλα διαμαρτυριῶν.

Κατὰ τὸν Commandant Morin τὰ ὑπνωτικὰ χρη-
σιμοποιοῦνται στὶς αἰρέσεις ὑπὸ μορφή πούδρας, σιρο-
πιοῦ ἢ μίγματος καὶ τοποθετοῦνται μέσα στὴν τροφή
καὶ ἔχουν καταπληκτικὰ ἀποτελέσματα. Τὰ θύματα
«πεῖθονται» σὲ διάστημα δύο ὥρῶν καὶ προσχωροῦν
στὴν αἴρεσιν.

Ἀφοῦ τὸ θύμα πάρῃ τὸ φάρμακο, ὁ ὑπνωτιστὴς τὸ
διατάσσει νὰ πέφτῃ σὲ ὑπνωσι κάθε φορὰ ποὺ θὰ δῇ
ἕνα ὀρισμένο σημεῖο, τὸ ὁποῖο σημεῖο τὸν διατάσσει
νὰ τὸ ξεχάσῃ ἀμέσως μόλις ξυπνήσῃ. Στὶς ἐπόμενες
«συνεδριάσεις» τὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρκεῖ γιὰ νὰ πέσῃ σὲ
ὑπνο καὶ τὸ φάρμακο δὲν χρειάζεται πλέον. Διατάσσε-
ται νὰ προσέλθῃ στὰ σεμινάρια σὲ καθορισμένες ἡμε-
ρομηνίας. Ἔτσι βλέπουν πῶς ἔχει προγραμματισθῇ κα-
νονικά. Ἐάν κάποιος ἄλλο πρόσωπο, ἔξω ἀπὸ τὴν αἴ-
ρεσιν, προσπαθήσῃ νὰ τὸ ἐπηρεάσῃ, τότε πέφτει μόνος
του σὲ αὐτοῦπνωσι καὶ προγραμματίζεται.

(Συνεχίζεται)

ΟΙ ΑΘΛΟΙ ΤΟΥ ΣΑΜΨΩΝ*

(Κριτ. ιγ' 1-ισ')

Τοῦ ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ(†)

Ὁ μέγας αὐτὸς μονάρχης ἀνέβασε τὴ θρησκεία τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τὴς κατακόμβες. Τῆς συμπαράσταθι καὶ μετὰ στωργή. Ἀπλῶσε τὸ ἔδαφος τῆς ἐπικρατείας τῆς. Καὶ τὴ στήριξε μὲ ὅλα τὰ μέσα ποὺ διέθετε. Πῶς ὅμως; Μένοντας ἔξω τῆς, γιὰ νὰ γίνῃ χριστιανὸς λίγο πρὶν ἐκδημήσῃ ἀπὸ τὸν παρόντα κόσμον.

Τί στάση παίρνομε ἀπέναντι τοῖς Ἁγίοις; Τοὺς ἀποδίνουμε ὄχι λατρεία, ἀλλὰ ἀπλή τιμὴ. Ἡ λατρεία ἀνήκει σὲ μόνον τὸ Θεό. Οἱ Ἅγιοι τιμῶνται ὡς ἔργα τῆς χάριτος, ὡς ποιήματά τῆς. Γι' αὐτὸ καὶ εἰστοχεῖ ὁ Δάντης, στὴ Θεῖα Κωμῳδία, ἀποκαλεῖ τὴν Παναγία «κόρη τοῦ Γιοῦ τῆς». Ἡ τιμὴ ποὺ τοὺς ἀπευθύνουμε, ὅπως γράφει κάπου ἕνας ἀρχαῖος ἀπὸ τοὺς Πατέρες, ὁ Ἱερώνυμος, ἀνακαλεῖται στὸ Δημιουργό τους.

Ἀλλὰ οἱ ὅμοιοι καὶ τὸ σέβας πρὸς αὐτοὺς ἔχουν καὶ μιὰ σκοπιμότητα ἐποικοδομητικὴ. Ἀναθυμῶμενοι τὰ τρόπαιά τους, θεωροῦμε ἐνδοξα καὶ ἐλκυστικὰ πρότυπα πρὸς ἀντιγραφή. Οἱ Ἅγιοι μᾶς διδάσκουν ἔμπρακτα τὸ Εὐαγγέλιο. Μᾶς προτρέπουν, μᾶς ὁδηγοῦν στὸ νὰ ἐφαρμόσουμε καὶ ἡμεῖς τὴς ἀθανάτες ἐντολὴς τοῦ, ποὺ τὸ φορτίο τους εἶναι μὲν γιὰ τὴν ἀνθρώπινη φύση βαρύτερο ἢ μᾶλλον ὀλοτέλα ἀσήκωτο, γίνεται ὅμως ἐλαφρὸ καὶ γλυκύτατο μὲ τὴ συμπαράστασιν τῆς χάριτος. Τὸ πεντάσταγμα τοῦ μαθήματός τους εἶναι ἀκριβῶς ὅτι τὸ μυστικὸ τῆς ἀθληφορίας τους ἦταν ὅτι παρέξεναν τὴν ἀνθρώπινη θέλησιν στὴ χάριν τοῦ Θεοῦ. Χωρὶς αὐτὴ τὴ χάριν, κανεὶς Ἅγιος δὲν θὰ ὑπῆρχε. Ἄν λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τῆς παραδοθῶμε ὅπως ἐκεῖνοι, τότε θὰ ἐπαναληφθῆ καὶ σὲ μᾶς τὸ ἴδιο. Θὰ μπορέσουμε νὰ κάνουμε τὸ Θεὸ ζῶν μας.

Οἱ Ἅγιοι μᾶς καλοῦν ν' ἀκολουθήσουμε τὸ παράδειγμα τους μέσα στὴς συνθήκες ποὺ ὁ καθένας μας ζεῖ. Εἶναι συνθήκες ποὺ φαίνονται συνήθως πολὺ δύσκολες, πολὺ ἀνάγειες, ὡς νὰ συντρέχουν στὴν ἀπόφραξιν τοῦ δρόμου πρὸς τὴν τελειότητα. Ἄν ὅμως προσέξῃς, θὰ διαπιστώσεις, ὅτι οἱ συνθήκες ὅπου οἱ Ἅγιοι ἀγωνίσθησαν γιὰ ν' ἀκολουθήσουν τὰ ζωηφόρα ἔργα τοῦ Ἰησοῦ, ἦταν συχνὰ πολὺ πιὸ ἀντίξοες ἀπὸ ἐκεῖνες ποὺ ἡμεῖς ἀντιμετωπίζομε. Καὶ ὅμως, οἱ συνθήκες ἐκεῖνες ὑπερπηδήθησαν ἢ ἀνατράπηκαν ἢ παραμερίσθησαν. Γιὰ αὐτοὺς ποὺ ἀντιπάλαισαν, πιάσθησαν μὲ λαχτάρια, μὲ ἐπιμονὴ ἀπὸ τὸν Κύριον, ὅπως τὸ παιδάκι πιάνεται ἀπὸ τὴ μητέρα του. Καὶ τότε ἡ πανσθενὴς χάρις τοῦ

τοῦ ἔκανε ἱκανοὺς νὰ προχωρήσουν στὸν ἀνίφορον τῆς ἀρετῆς.

Ἄν δὲν μποροῦμε ν' ἀνεβῶμε ἔτσι καὶ ἡμεῖς, αὐτὸ ὀφείλεται σ' ἕνα πολὺ ἀπλό λόγο. Στὸ ὅτι δὲν πιαστήκαμε ἀπὸ τὸν Κύριον μὲ ὀλοσχερῆ ἐγκατάλειψιν ὅπως οἱ Ἅγιοι. Δὲν ἀφεθήκαμε στὴ θέλησιν του.

Δὲν τίθεται ζήτημα νὰ φθάσουμε ὅλοι στὰ λαμπρὰ ὄρια ποὺ ἔφθασαν ἐκεῖνοι. Οἱ πολλοὶ θὰ μιμηθοῦν τὸ παράδειγμα σὲ μικρογραφία. Αὐτὸ εἶναι ἡ πολυτέλεια.

Ἡμεῖς καλοῦμαστε ν' ἀποδειχθοῦμε μιμητὲς στὰ ἀπαραίτητα. Μᾶς ἐμπνέουν, μᾶς μαθαίνουν πῶς νὰ γίνουμε σωστοὶ χριστιανοὶ στὴ δάσιν. Γιὰ τὸ δὲν εἴμαστε οἱ πιὸ πολλοί. Νὰ γιατί ἡ Ἐκκλησία, κάθε μέρα, μᾶς θυμίζει μερικὸς ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἀκραίους φωτισοὺς μιμητὲς τοῦ Κυρίου.

Ἡ μνημόνευσι τῶν Ἁγίων γίνεται ἐπίσης γιὰ ἕνα ἄλλο λόγο. Ἡ ἄνω Ἐκκλησία δὲν εἶναι χωρισμένη ἀπὸ τὴν κάτω. Ἡ κοινωνία τους πραγματοποιεῖται σὲ ὅλη τὴ ζωὴ τῆς ἐπὶ γῆς Ἐκκλησίας. Ἰδιαιτέρα στὴ λειτουργικῆ, κατ' ἐξοχὴν δὲ στὸ μυστήριον τῆς Θείας Ἐδουρασίας. Οἱ Ἅγιοι δὲν εἶναι ἀπλῶς ἐποικοδομητικὲς ἀναμνήσεις ἢ ἐνθυμήματα τῆς ἐπουράνιας πραγματικότητος. Εἶναι κοινωνοὶ μας, μέλη τοῦ ἴδιου σώματος μ' ἡμᾶς, τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ. Μὲ τὸν Ἅγιον Νικόλαον, τὸ Μεγαλομάρτυρα Δημήτριον, τὸν Ὁσιο Ἐφραίμ τὸ Σύρον, τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκον συναναστρεφόμεθα κατὰ τὴ Θεῖα Λειτουργία. Εἶναι ἀνάμεικτοί μας κατὰ τὴ διάρκειά τῆς. Ὅπως καὶ οἱ Ἀγγελικὲς Δυνάμεις. Ὅπως καὶ ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς, «ὁ ἄνω τῷ Πατρὶ συγκραθήμενος καὶ ἡμῖν ἀοράτως συνών», κάτω ἀπὸ τὰ εἶδη τοῦ Ἄρτου καὶ τοῦ Οἴνου, ποὺ δρῖσκονται στὸ ἱερὸ δισκοπότηρον.

Κοντὰ μας εἶναι ἐπίσης καὶ σὲ κάθε ἄλλῃ λειτουργικῆ συναξῆ καὶ ὅταν ἀκόμη τοὺς ἐπικαλοῦμαστε στὴν κατ' ἰδίαν προσευχὴν μας ὁ καθένας. Τέλος καὶ ὅταν κάνουμε κάτι ποὺ εἶναι σύμφωνον μὲ τὸ θεῖο θέλημα.

Σ' αὐτοὺς τοὺς πατέρας καὶ ἀδελφούς μας, δλέπουμε τὴ δύναμιν καὶ τὴν ὁμορφίαν τοῦ Θεοῦ. Ποὺ εἶναι λόγος χαρᾶς γιὰ τὴς καλοπροαίρετες ψυχὰς. Καὶ λόγος δεινῆς δυσθυμίας γιὰ τοὺς ἀντιθέτους. «Ὅσοι δὲ τῶν ἀλλοφύλων διεσώθησαν, παραγεννηθέντες ἀπήγγειλαν τῷ Αὐσίᾳ πάντα τὰ συμβεβηκότα. Ὁ δὲ ἀκούσας συνεχύθη καὶ ἠθύμει, ὅτι οὐχ οἷα ἤθελε, τοιαῦτα γέγονε τῷ Ἰσραὴλ» (Α' Μακκ. δ' 26-27).

Διαβάζοντας στὴ Βίβλον τὰ ἄλλα τους, φανέρωμα τῆς θείας συμπαράστασης, κραταίωνομε τὸ φρόνημά

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 158 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 11 τεύχους.

μας. Διαδάζοντάς τα καὶ οἱ ἄπιστοι, δὲν ξεφεύγουν τὸ φόβο καὶ τὴν μελαγχολία.

Μ ἕνα σαγόνι ὄνου στὸ χέρι.

«15 Καὶ εὔρε σιαγὸνα ὄνου ἐξερριμένῃ καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῇ χιλίους ἄνδρας. 16 Καὶ εἶπε Σαμφὼν ἐν σιαγόνι ὄνου ἐξαλείφω ἐξήλειφα αὐτούς, ὅτι ἐν τῇ σιαγόνι τοῦ ὄνου ἐπάταξα χιλίους ἄνδρας. 17 Καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσατο λαλῶν καὶ ἔρριψε τὴν σιαγὸνα ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον ἐκεῖνον Ἀναίρεσις σιαγόνος».

Ἔνα ἄλλο ὑπόλειμμα ζώου, πού τυχαῖα τὸ θρίσκει στὴν ὑπαιθρο, τοῦ προσφέρει χαρὰ. Τὴν πρώτη φορά ἦταν τὸ φοφήμι τοῦ σκύμου, πού ἀπὸ τὰ σαγόνια του ἔβγαине μέλι. Τώρα, τὸ σαγόνι ἐνὸς ὄνου. Ὁ Σαμφὼν, μὲ μιὰ ξαφνικὴ ἔμπνευση, τὸ ἀδράχγει.

Παίξει στὸ δυνάτο τοῦ χέρι αὐτὸ τὸ ὀστέϊνο ρόπαλο. Εἶναι ἕνα ὄπλο, ὀσιμένο ἀπρόοπτα, πού θὰ κάνει θαύματα. Θὰ τσακίσει, μὲ αὐτὸ, χίλιους ἐχθρούς.

Δὲν λύθησαν τὰ μπράτσα του, γιὰ νὰ νιώσει μόνο τὸ εὐχάριστο ξεμουδιασμα. Ἀλλὰ γιὰ νὰ δράσει εὐθύς. Νὰ συνεχίσει τὸ ἔργο πού εἶχε ἐπωμισθεῖ. Πῶς; Μὲ ἕνα μέσο ἀπὸ τὰ πιὸ πενιχρὰ καὶ ἄβολα.

Ἡ ἄνωθεν πρόνοια ἀρέσκειται συχνὰ νὰ χρησιμοποιοῦ τὴν ἀδυναμία, κατὰγοντας τοὺς θριάμβους τῆς. Ἀποφεύγει τότε ὅ,τι μέσα στὴν κτίση ἐντυπωσιάζει σὰν γερὸ, θαρῶ, μεγάλο, ἀνίκητο. Εἶναι ἔτοιμη, θαρρεῖς, ν' ἀλλάξει τὴν εἰκόνα τοῦ κόσμου, θυμίζοντας τὴν πρόρρηση τοῦ Ἡσαΐα: «Τακῆσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν καὶ ἐλιγίσει ὁ οὐρανὸς ὡς βιβλίον καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσεῖται ὡς φύλλα ἐξ ἀμπέλου καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς» (Ἡσ. λδ' 4).

Μὲ τὸν ἦχο καὶ μόνο τῶν σαλπύγγων, πέφτουν τὰ τεῖχη τῆς Ἱερικῆ. Μὲ τὴν σιαγὸνα τοῦ ὄνου, θερίζονται χίλιοι Φιλισταῖοι. Μὲ τὴν σφεντόνα τοῦ Δαβὶδ, σωριάζεται ἄπνους ὁ γίγαντας Γολιάθ. Ἀπὸ τοὺς φτωχοὺς Ἀποστόλους, τὰ «ὀστράκινα σκευή» (Β' Κορ. δ' 7), συντρίβεται ἡ κραταιὴ αὐτοκρατορία τῶν εἰδώλων, γιὰ νὰ τὴ διαδεχθεῖ τὸ χριστιανικὸ Βυζάντιο.

Ἄς κοιτάξουμε αὐτὴν τὴν περίπτωσι. Ὁ Σαμφὼν, ἕνας καὶ ξαρμάτωτος, ξεπαστρεύει ὀλόκληρο στράτευμα. Τί πρόβλεψη θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ κάνει, βλέποντας τὸν ὄγκο τῶν Φιλισταίων νὰ χυμοῦν ἐναντίον του; Ποιὰν ἄλλη παρὰ ὅ,τι, μέσα σὲ λίγη ὥρα, θὰ τὸν κύκλωναν ἀπὸ παντοῦ καὶ θὰ τὸν ἐξουδένωναν μονομιάς; Ἦταν τὸ ἀπόλυτα βέβαιον, τὸ ἀναπόφευκτον.

Καὶ ὅμως, μονάχα αὐτὸ δὲν ἔγινε. Συνέβη τὸ ἀντίθετο. Κραδαίνοντας τὴν σιαγὸνα τοῦ ὄνου, τοὺς ἀνέτρεψε καὶ τοὺς ξάπλωσε νεκροὺς ὄλους. Τὸ τίποτε κατῆσχευε στὸ πᾶν. Ἦ μάλλον, —γιατί νὰ μὴν τὸ ποῦμε καὶ ἔτσι;— καὶ αὐτὴ τὴν φορά, τὸ πᾶν ξανέμισε τὸ τίποτε. Γιατί ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι ὅ,τι φαίνεται. Πίσω ἀπὸ τὰ ὀρατὰ σχήματα, πόσες φορές δὲν κρύβεται, ὑποδύμενη τὴν ἀπούσα!

Ἄξιο νὰ σημειωθεῖ τὸ ὅτι ὁ Σαμφὼν συμμετέσχε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή σ' αὐτὴ τὴν θεία προοπτικὴ. Σὰν εἶδε μπροστά του τὸ ἀπομεινάρι τοῦ ὄνου, τὸ κοίταξε, λές, μὲς ἀπὸ τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ. Δὲν ἦταν γι' αὐ-

τὸν ἕνα ἀσήμαντο ἀντικείμενον. Ἐρμήνευσε εὐστοχα τὴν ὑπαρξή του ἐκεῖ. Ἦταν τὸ μέσο πού τοῦ δινόταν γιὰ νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ ἀποτρόπαιον ἀδιέξοδο. Εἶχε τοποθετηθεῖ γιὰ τὴν ἀπίθανη σωτηρία του.

Ὁ τόπος ὅπου συνέβη αὐτὸ τὸ ἱστορικὸ γεγονός, πῆρε ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν πρωταγωνιστὴ ἕνα ἀγαμνηστικὸ ὄνομα. «Καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον ἐκεῖνον Ἀναίρεσις σιαγόνος» (Φωνικὸ τοῦ σαγονιοῦ).

Ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ, ἔτσι θὰ τὸ γνώριζαν πιὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο οἱ ἄνθρωποι, διακρινόμενοι τὴ δόξα τοῦ Σαμφὼν.

Οἱ ἄφυχοι τόποι ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὴ δική τους φωνή. Τοὺς τὴ δίνουν αὐτοὶ πού τοὺς κατοίκησαν ἢ πέρασαν ἀπὸ ἐκεῖ. Εἶναι ἕνα καινούργιον ὄνομα. Ἦ τὸ παλιὸ τους, μὲ νέο νόημα, ἀπαύγασμα κάποιας δόξας. Οἱ Θερμοπύλες, παράδειγμα τῆς δευτέρας περιπτώσεως.

Ὁ ὕλικὸς κόσμος ὅπου ζοῦμε, παίρνει πολλὰ ἀπὸ μᾶς. Συμμετέχει στὴν Ἱστορία. Ὅρισμένα σημεῖα του σφραγίζονται ἀπὸ τὸ φῶς μας. Ἀλλὰ διακρινόμενοι τίς σκιές μας. Ἐδῶ, τὸ μέλλον μαθητεύει στὸ παρελθόν. Οἱ παραδόσεις, πού ἔρχονται ἀπὸ ἐκεῖ, μιλοῦν ἀέναον ἀκόμη καὶ μὲ μιὰ λέξη, ἕνα ἄπλο τοπωνύμιον.

Ἐκ μέρους τῶν πατέρων μας. Ἐκ μέρους καὶ τοῦ Θεοῦ, πού ἐνεργεῖ μὲς ἀπ' αὐτούς. Καὶ ὁ πιστὸς κάθε ἐποχῆς, ἀκούοντας ἢ προφέροντας μιὰ τέτοια λέξη, καταλάμπεται καὶ εὐφραίνεται, παίρνοντάς τη ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν οὐρανόν. Καὶ ἀναφωνεῖ τὸ «ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγια σου, ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου» (Ψαλμ. ριη' 103). Καὶ τὸ «ψυχὴ μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ» (*Ἄσμα ε' 6).

Ἔνα οἰκτροὸ ἕνδαλμα.

«18 Καὶ ἐδίψησε σφόδρα καὶ ἐκλαυσε πρὸς Κύριον καὶ εἶπε· σὺ εὐδόκησας ἐν χειρὶ δούλου σου τὴν σωτηρίαν τὴν μεγάλην ταύτην καὶ νῦν ἀποθανοῦμαι τῷ διψεῖ καὶ ἐμπεσοῦμαι ἐν χειρὶ τῶν ἀπεριτιμήτων. 19 Καὶ ἔρρηξεν ὁ Θεὸς τὸν λάκκον τὸν ἐν τῇ σιαγόνι καὶ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ ὕδωρ καὶ ἔπιε καὶ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ ἔζησεν. Διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆς Πηγὴ τοῦ ἐπικαλουμένου, ἢ ἐστὶν ἐν Σιαγόνι, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης».

Ὅλοι τὸν θαύμαζαν μετὰ ἀπ' αὐτὸ πού ἐπετέλεσε. Τὸν εἶχαν τραγοῦδι στὸ στόμα τους. Τί νὰ πρωτοσκεπτόσουν σὰν τὸν θεωροῦσε; Τὸ θάρρος του, τὴν σωματικὴν του ρώμη, πού ξεπερνοῦσαν τὰ ἀνθρώπινα ὄρια; Τὴν ἀκάθεκτη ὀρμὴν του; Τὴν φλογερὴν του πίστην στὸ λαὸ πού τὸν γέννησε; Μιλοῦσαν τὰ γεγονότα. Συμβάντα ἀναμφισβήτητα, εὐγλωττα. Μερικοὶ φθογεροὶ θὰ ἤθελαν νὰ τ' ἀμαυρώσουν, νὰ μικρύνουν τὴ λάμψη πού ἔβγαине ἀπ' αὐτά. Ἀλλὰ ἡ ἀλήθεια ἦταν τόσο ἀσφαφτερή, πού τὰ «ναὶ μὲν, ἀλλά» καὶ ὅλες οἱ ἐπιφυλάξεις δὲν θὰ ἔπιαναν. Θὰ ἔμοιαζαν σὰν τὸ ἄσμα τῶν Σειρήνων στὰ κλειστὰ αὐτιά τοῦ Ὀδυσσεά.

Ὅμως, στὴν πραγματικότητά, τί ἦταν αὐτὸ τὸ ζηλευτὸ ἵνδαλμα; Τὸ ἴδιο λέει τί ἦταν. Μὲς στὸ κατακαλόκαιρον, σ' ἐκεῖνη τὴν ἔρημη γῆ, μετὰ ἀπὸ τόσο κόπον καὶ ἀγώνα, πιάνει τὸ Σαμφὼν φοβερὴν δίψα.

(Συνεχίζεται)

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ*

Τοῦ κ. ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΕΡΟΥΣΗ

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ!

Κάποιες παλιές μὰ πάντα ἐπίκαιρες θέσεις:

Καί φέτος μερικοί ἀπό κείνους πού αὐτοαποκαλοῦνται «ριζοσπάστες προσδευτικοί» καί εἰρωνικά κατηγοροῦν τοὺς Νεοέλληνες ὡς «παλιμοδίτες!» διαμαρτυρήθηκαν ἀπὸ τίς στῆλες ἐφημερίδων, ἐπειδὴ «κάθε Μεγάλη Ἑβδομάδα τὸ πρόγραμμα τοῦ Ραδιοφώνου καί τῆς Τηλεόρασης ἀνατρέπεται».

Σὲ πείσμα μάλιστα τῶν κρατικῶν καναλιῶν ἐπικοινωνίας πού μετέδωσαν φέτος κάποια θρησκευτικά προγράμματα, ὅχι μόνον σινομπάρισαν καί δὲν καταχώρισαν στίς σελίδες τους οὔτε τὴν ἐλάχιστη ἀναφορά γιὰ τὸ γεγονός τῆς Σταύρωσης καί τῆς Ἀνάστασης, ἀλλὰ ἀντίθετα δημοσίευσαν κείμενα ὑβριστικά κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν Κληρικῶν της.

Πιστεύουν ἄραγε αὐτοὶ οἱ «πολιτισμένοι» καί «ἀντικειμενικοί», ὅτι δὲν ὑπάρχουν θρησκευόμενοι ἄνθρωποι ἀνάμεσα στοὺς ἀναγνώστες τους;

«Ὅχι» ὑποστηρίζει μὲ ἀλαζονεία μιὰ ὄψιμη «νεομοδίτισσα». «Εἶναι, πιά, 1983...». Καί ὅπως ἀφορίζει αὐθαίρετα «... Πάσχα δὲν σημαίνει γιὰ κανένα πιά Ἀποκαθήλωση. Πάσχα σημαίνει γὰ θρεῖς ἄπαχο καί φτηνὸ ἄρνι, γὰ καταφέρει γὰ πάρει τὸ αὐτοκίνητο ἀπὸ τὸ σέρβις Μεγάλη Πέμπτη...» (Ἐφημ. «Τὸ Βῆμα», 8.5.1983).

Βέβαια ὁ λαὸς δὲν περιμένει τὸν Τύπο, πού σχεδὸν στὸ σύνολό του σήμερα θρίσκειτα: σὲ «προδευτικά» χέρια, ἢ ἀπὸ τὸ Ραδιόφωνο καί τὴν Τηλεόραση γιὰ νὰ ἰκανοποιήσει τίς πνευματικές του ἀνάγκες.

Ἀναρωτιέται ὅμως κανεὶς, ἂν καί ὁ δρθόδοξος Ἑλληνας δικαιούται μερικές ὥρες θρησκευτικῶν προγραμμάτων στὸ σύνολο τῶν 365 ἡμερῶν πού ἐκπέμπουν τὰ κανάλια τῆς ΕΡΤ τὰ διάφορα «ἐπαναστατικά» (πόσο);, «προδευτικά» καί «ὀπείθυνα» θέματά τους! Ἀκόμα καί ἀντιθρησκευτικά.

Δικαίωμα πολλῶν εἶναι γὰ βλέπουν τὴν «Οἰκογένεια Ζαρντῆ», τὸν «Μπέγυ Χίλ» ἢ τὴ «Δυναστεία».

Ἐπάρχουν ὅμως καί πολλοί, περισσότεροι: ἀπ' ὅσο νομίζεται, Ἑλληνες, πού ἔστω καί ἂν ἀποκαλοῦνται «ντεμοντέ», θέλουν, τουλάχιστον μιὰ φορά τὸ χρόνο — καί ἔχουν τὸ ἀπόλυτο δικαίωμα — γὰ δοῦν τὸν «Ἰησοῦ ἀπὸ τὴ Ναζαρέτ» ἢ τὸν «Πέτρο καί Παῦλο», ἀντὶ γιὰ τὸ «Ἐπιστροφή στὸ Μπάνιτσεγντ» ἢ γ' ἀκούσουν δυζαντινοὺς ὕμνους τοῦ Σίμωνα Κυρᾶ ἢ ἀκόμα τὴ Missa Solemnis.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ λαοῦ γιὰ ὅλα αὐτὰ εἶναι μεγάλη, ὅσο καί ἂν καμώνονται μερικοί, ἀπὸ ἰδεολογικὲς ἢ ἄλλες σκο-

πιμότητες, ὅτι: δὲν τὴν βλέπουν! Ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ μοναδικὸς τόπος σήμερα ὅπου μποροῦν γιὰ μερικές ὥρες γὰ δραπετεῦσουν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὴ στεγνὴ καί ἀπελπιστικὴ καθημερινότητα. Ὅπου ἡ οἰκογένεια βρίσκει τὸ νόημα καί τὴ συνοχὴ της. Κι ὅπου ἡ μοναξιά καί ἡ καταπίεση τῆς πνευματικῆς ἀθλιότητος παύουν γὰ ὑπάρχουν κι ἡ ἐλευθερία ἐκπληρώνει τὸν ἀληθινὸ προορισμὸ της μέσα στὴν προσωπικὴ, μεταφυσικὴ ἐπιλογή.

Κι ἔτσι τὸ Πάσχα ἢ τὰ Χριστούγεννα, ὅπως ἀποδείχνουν οἱ ἑκατοντάδες χιλιάδες χριστιανῶν, παρὰ τὸ στείρο καί ἀρνητικὸ κλίμα, εἶναι κάτι διαφορετικὸ ἀπὸ «ἄπαχο καί φτηνὸ ἄρνι», ἀπὸ ἔγκαιρο «σέρβις» τοῦ αὐτοκινήτου καί μόνον εὐκαιρία, γιὰ γὰ δοῦμε δῆθεν τὴ Μεγάλη Ἑβδομάδα ταινίες πού δοθηθοῦν στὴ «σύγκρουση τῶν ἰδεῶν — μοναδικὴ προϋπόθεση γιὰ τὴν κοινωνικὴ ἀνέλιξη».

Κι ἐδῶ ἀκριβῶς μπορεῖ, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἀντίθετη ὄχθη, γὰ παραδεχτεῖ κανεὶς ὅτι: «εἴμαστε γτεμοντέ καί τὸ χειρότερο... ὅτι τὸ ξέρουμε».

Πράγματι: οἱ ἀντιλήψεις αὐτές, ὅτι δηλαδὴ ἀπὸ συμβατικότητα μόνον καί κατεστημένο φόβο ἀλλάζει: κάθε Μεγάλη Ἑβδομάδα ἢ τὰ Χριστούγεννα τὸ πρόγραμμα τῆς Τηλεόρασης καί τοῦ Ραδιοφώνου, εἶναι: τῆς δεκαετίας τοῦ 1960!...

Γιατὶ σήμερα ὑπάρχει: μεγάλη θρησκευτικὴ ἔξαρση στὴν Εὐρώπη, στὴν Ἀμερικὴ, ἀκόμα καί στίς Ἀνατολικές χώρες.

Στίς μεγάλες ἑορτὲς τῆς Χριστιανοσύνης μεταδίνονται δεκάδες ὥρες εἰδικὰ τηλεοπτικὰ καί ραδιοφωνικὰ προγράμματα.

Καί εἶναι: πιά ἀπρηχαιωμένη ἡ ἀντίληψη ὅτι «ἡ θρησκεία φθίνει: ἀπὸ μόνη της καί πεθαίνει: σ' ἓνα σοσιαλιστικὸ κράτος, σὰν κάτι περιττό».

Ποιὸς δὲ βλέπει: σήμερα ὅτι: οἱ πιά μεγάλες ἀνακατατάξεις στὸν κόσμον, περᾶνε μέσα ἀπὸ τίς θρησκείες; Καί ποιὸς δὲν διαπιστώνει: ὅτι τελικὰ ὁ ἄνθρωπος ξαναγυρίζει στὸν οὐρανὸ γὰ θρεῖ τὴν ἐλπίδα πού τοῦ ἐκλεψαν οἱ διάφοροι: «ισμοί» καί οἱ διάφορες ἰδεολογικὲς οὐτοπίες;

Ἡ θρησκεία, ὅπως ξέρουμε, σύμφωνα μὲ τὴ μαρξιστικὴ θέση «δὲν ἀνταποκρίνεται: σὲ μιὰ πρωταρχικὴ ἀνθρώπινη ἀνάγκη, ἀλλὰ ὑπῆρξε ἀνέκαθεν μιὰ ἐπινόηση τῆς ἀρχουσας τάξης, προκειμένου γὰ καταπιέζει: τὸ προλεταριάτο».

Ποιὰ εἶναι: ὅμως σήμερα αὐτὴ ἡ «ἀρχουσα τάξη» πού «καταπιέζει»: τὰ ἑκατομμύρια Ρώσους, Πολωνούς, Ρουμάνους, Βουλγάρους, πού κατακλύζουν τοὺς δρθόδοξους ναοὺς; Τόσο πού γὰ ἀνησυχεῖ ἰδιαίτερα τὸ Κόμμα;

Ἐπτετρα ἀπὸ 65 χρόνια δλοκληρωτικῆς διακυβέρνησης «αὐτὴ ἡ ἔξαρση τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος στὴ

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σ. 175 τοῦ ὑπ' ἀρ. 11 τεύχους.

Σοβιετική Ένωση, θέτει τή σημερινή ήγεςία αντιμετώπιση με δδυνηρά διλήμματα. Φτάνει στο σημείο μάλιστα ή «Πράδδα» νά γράφει: «πολλοί νέοι ακολουθώντας τὸ παράδειγμα τῶν γονέων τους δὲν διστάζουν νά πάνε στὴν ἔκκλησία» (Περιοδικό «Ένα», 5.5.83).

Καὶ θροισκόμαστε πιά στο 1983!

Ἰδιαίτερα όμως γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐνσαρκώνει τὴν ἔθνική πολιτιστική καὶ πνευματική της κληρονομιά. Καὶ εἶναι: μιὰ καθημερινή, ζωντανή παρουσία σ' ὄλες τίς ἐκδηλώσεις τοῦ ἀνθρώπινου βίου.

«Δεμένος ὁ Γολγοθᾶς καὶ με τὴ μοίρα τοῦ Ἔθνους. Τὰ πάθη τοῦ Θεανθρώπου, ταυτίζονταν στὴν ἀπλοϊκή σκέψη τῶν παλιοκαριῶν τῆς θηνεργσίας με τὸν ὑπόδουλο λαό, με τοὺς κατατρεγμένους τοῦ Γένους... τ' ἀναστάσιμα σήμαντρα, τὰ κατύτιζαν με τίς κμπάνες τῆς λευτερίας πὸ «κάποτε» θά ἤχοῦσαν. Πότε; Δὲν εἶχε σημασία. Τὸ συμβόλαιο τὸ εἶχε ὑπογράψει: ὁ ἴδιος ὁ Χριστός». (Ἐφημ. «Καθημερινή», 6.5.1983).

Εἶναι, πράγματι, «Ἀνευθυνότοπος Τόπος», ὁ τόπος μας! Ὅχι: δέδια γι' αὐτοὺς πὸ ζοῦν καὶ διώνουν μιὰ πίστη, μιὰ λατρεία καὶ μιὰ παράδοση εἰκοσι: τώρα αἰώνων καὶ τὴν ἐκφράζουν με μοναδική ἰδιατερότητα καὶ συνέπεια στὸν καθημερινὸ σκοπὸ τῆς ζωῆς τους. Ἀλλὰ γιὰ κείνους πὸ θέλουν νά γράφουν κάθε φορὰ ἢ νά λέγε τὸ «ποιήμά» τους με ὑπόουλο καὶ κουκουλωμένο τρόπο, ἀγνοώντας συστηματικὰ τὸ «ἔχειν» καὶ τὸ «εἶναι» τούτου τοῦ λαοῦ.

Καὶ μόνο οἱ «παλιομοδίτες» καὶ «νταμοντέ», πὸ κάποιες σκοπιμότητες καὶ ἰδεολογίες τοὺς ἀναγκάζουν νά ζοῦν στό... 1900, καμώνονται: ὅτι ἀγνοοῦν δῆθεν ἢ καὶ πολεμοῦν τὴν Ἑλληνική Ὁρθόδοξη, τὰ λίγα θρησκευτικὰ προγράμματα πὸ παρουσιάζονται: μιὰ φορὰ τὸ χρένο ἀπὸ τὰ κρατικὰ μέσα ἐπικοινωνίας καὶ τὸ Ναζωραῖο, πὸ μιλάει: γιὰ ἀληθινή ἐλευθερία καὶ ἀναπαλλοτριωτὴ ἀξιοπρέπεια.

Ἡ πολεμική πὸ ἀσκειται: ἐναντίον τῆς Ὁρθοδοξίας ἐπίσημα, ἀπὸ δῆθεν «εὐρωπαῖζοντες» καὶ «προσοδευτικούς, δὲν ἀγγίζε», τὴν καρδιά τοῦ λαοῦ! Οὔτε σ' ἄλλες χριστιανικές χώρες οὔτε στὴν πατρίδα μας. Γιατί ὁ λαός μας «ταυτίζεται: με τὴν ἔννοια τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς, με τὴν πρόσκλησή της σὲ θυσίες... νοιώθοντας τὴν πορεία τοῦ Θεανθρώπου στὴν ὁδὸ τοῦ μαρτυρίου... τὸ κάρφωμα πάνω στο Σταυρό, τὴν Ἀνάσταση. Δηλαδή τὴν πὸ τρανή, ἀλλὰ καὶ τὴν τόσο ἑλληνική νίκη τοῦ πνεύματος πάνω στὴν ὕλη» (Ἐφημ. «Καθημερινή» 6.5.1983).

Καὶ γιὰτὶ ἀκόμα, σὲ κάθε ἐποχή, ὁ Ἰησοῦς καὶ τὸ Εὐαγγέλιό του ἀποτελοῦν τὴν πὸ δέδιαη προσδοκία γιὰ ἑκατομμύρια κατοίκους αὐτῆς τῆς γῆς καὶ τὴν πὸ μοντέρνα καὶ ἐπικαιρὴ λύση ὄλων τῶν προβλημάτων πὸ ἀπασχολοῦν τὸν ἄνθρωπο στο πέρασμά του.

«Εἶναι λοιπὸν ὑπερβολή, ὑποκρισία καὶ ἔλλειψη πολιτισμοῦ» νά στερεΐται: ὁ λαός αὐτῶν τῶν θρησκευτικῶν προγραμμάτων ἀπὸ τὸ ἔθνικό Ραδιόφωνο καὶ τὴν Τηλεόραση, πὸ τοῦ ἀνῆκουν. Ἀλλοτε ἀποτελοῦσε πρωτοσέλιδη ὕλη στὸν καθημερινὸ Τύπο, στὰ θέατρα καὶ στὸν κινηματογράφο.

Ὡστόσο, παρὰ τὰ ὅσα ἀντίθετα λέγονται καὶ γράφουν-

ται, ὁ λαός ὁμόθυμα ἀνταποκρίνεται: σὲ θρησκευτικὰ θέματα, με τὴν ἰδιαίτερη εὐαισθησία καὶ συμμετοχή του, συνεχίζοντας ἀταλάντευτα τὴν παράδοση τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας.

ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

Τὸ Ραδιόφωνο καὶ ἡ Τηλεόραση σὲ καμιά περίπτωση δὲν πρέπει: νά εἶναι: χώρος πειραματισμῶν, ἰδεολογικῶν συγκρούσεων, καλλιέργειας σύγχυσης, ἀσκήσης προπαγάνδας ἢ ἀκόμα στεΐρας καὶ ἀγνοῆς οὐδετερότητας. Ἀλλὰ: χώρος παιδείας. Σύγχρονα μέσα συνειδητοποίησης ἐνότητας, πολιτιστικῆς καὶ ἱστορικῆς ταυτότητας. Κέντρα καλλιέργειας αἰσθητικῆς εὐθύνης καὶ ἐκφρασης ἐνός ἰδεώδους τοῦ συνόλου. Γι' αὐτὸ πρέπει: νά εἶναι: ἐθνικά. Νά ἀνῆκουν ὄχι: σὲ ἰδιωτικούς φορεῖς, σὲ ἐταιρείες ἢ ὀργανισμούς. Μὰ: στο λαό τὸν ἴδιο, πὸ θά ἐκφράζουν κάθε ἱστορικὴ ὥρα τὴν ὁμοφυχία του, τὸ ἰδεολογικό, πνευματικὸ του δράμα καὶ τίς δαθύτερες δλέψεις του...

«... με τὸ δημόσιο φορέα ἐπιδιώκεται: ἡ πὸ ἀποτελεσματικὴ ἐξυπηρέτηση τοῦ ἑθνικοῦ συνόλου, τοῦ λαοῦ δηλ. καὶ ἐκφράζει: αὐτὸ τὸ σύνολο σὲ κάθε συγκεκριμένη ἱστορικὴ στιγμή» (Ἀναστασίου Ἰ. Πεπονῆ «Ἡ μεγάλη ἐπικοινωνία»).

Οὔτε ὁ ὀρθολογισμός, λοιπὸν, μόνο οὔτε ὁ συναισθηματισμός πρέπει: νά προσδιορίζουν τὸ ὕφος καὶ τὸ ἦθος τῶν Μέσων αὐτῶν με τὴν πὸ ἐκτεταμένη ἐπικοινωνιακὴ δυνατότητα σήμερα. Οὔτε μὲρὸς οὔτε πίσω. Ἀλλὰ: μόνη πορεία πρὸς τὰ μέσα. Πρὸς τὴν αἰσθηση τοῦ μέτρου καὶ τῆς ἐσωτερικῆς συγκρότησης. Πρὸς τὰ «ἔσωθεν» καὶ τὰ «ἐντεῦθεν», ὅπου δὲν ὑπάρχει: νάρκη, ἐφησυχασμός, ἀλλοίωση, ὑπονόμηση καὶ μονοτονία. Ἀλλὰ: γνησιότητα καὶ αὐτοπεποίθηση. Ἀγαμὸνὴ καὶ ἐλπίδα.

«Εἶμαστε ἕνας λαός χωρὶς πρόσωπο. Χωρὶς ταυτότητα. Ὅχι: ἐπειδὴ δὲν ἔχομε πρόσωπο. Ἀλλὰ: ἐπειδὴ δὲν τολμάμε νά κοιταχτοῦμε στὸν καθρέφτη. Ἐπειδὴ μᾶς ἔκαναν νά ντροπιάσουν γιὰ τὸ πραγματικὸ μας πρόσωπο» (Νίκου Δήμου, «Ἡ δυστυχία τοῦ νά εἶσαι: Ἑλληνας»).

Ἡ πληρέστερη ἐνημέρωση, ὁ ἐλεύθερος, δημοκρατικός διάλογος, ἡ ἀρχὴ τῆς ἀντικειμενικότητας ἀποτελοῦν προϋπόθεση γιὰ τὴ λειτουργία τῶν Μέσων ἐπικοινωνίας. Χωρὶς αὐτὰ δὲν μπορεί: νά ἀναπτυχθεῖ τὸ άτομο - πολίτης, ἔτσι: τουλάχιστον ὅπως ἐννοεῖται: στο δημοκρατικὸ, κοινωνικο-πολιτιστικὸ ἦθος.

Ὅμως ἐδῶ, σ' ἕνα ἔθνικό Ραδιόφωνο καὶ ἑθνικὴ Τηλεόραση, δὲ μιλάμε μόνο γι' αὐτὰς τίς κρίσιμες καὶ ἀναγκαῖες προϋποθέσεις λειτουργίας πὸ ἴσως ὑπάρχουν σήμερα στὰ κανάλια περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ. Ἀλλὰ: μιλάμε γιὰ τὴν ὑπόσταση, τὸ χαρακτήρα καὶ τὴ δαθύτερη σύσταση τῶν Μέσων, πὸ ἀφοροῦν στο ἔθνικό σύνολο ὡς πνευματικὴ, ἱστορικὴ καὶ πολιτιστικὴ οντότητα καὶ ἐνότητα, ἀσχετα ἀπὸ κάποιες ἐξουσίες πολιτικές, κομματικές σκοπιμότητες καὶ ἰδεολογίες.

(Συνεχίζεται)

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ὁ Θωμᾶς διὰ μέσου τῶν αἰώνων.

ΠΟΛΥΣ λόγος στίς μέρες μας γίνεται γιά τή Μορφή τοῦ Χριστοῦ. Μὲ ἀφειρηγία τὴ «Σινδόνη τοῦ Τορίνο» ἔχουν διανυθῆι μέγιστες ἀποστάσεις σὸ χῶρο τῆς ἔρευνας μὲ ἀπώτερο σκοπὸ τὴν ὅσο τὸ δυνατὸ πιστότερη ἀπεικόνιση τοῦ Προσώπου Του. Ἔτσι ἔχει ἤδη σχηματισθῆι διβλιογραφία πὸν ἀσχολεῖται μὲ τὸ θέμα. Δύο ἀπὸ τὰ ἔργα πὸν ἔχουν μεταφρασεῖ στὰ ἑλληνικά, καταπιπίζουν τὸν ἀναγνώστη γιά τὰ γιγάντια ἄλλα πὸν ἔχουν πραγματοποιήσει ἐπιστήμονες ὄλων τῶν κλάδων (θεολόγοι, βιολόγοι, ιατροδικαστές, ἱστορικοί, ἐγκληματολόγοι, καθὼς καὶ ἀγιογράφοι, γλύπτες κ.ἄ.) πρὸς τὴν ποθητὴ κατεύθυνση.

Ὅλες αὐτὲς οἱ ἔρενες τῶν ἐιδικῶν, καθὼς καὶ τὸ τεράστιο ἐνδιαφέρον σὲ παγκόσμια κλίμακα ἑκατομιάδων ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, δίνουν ἀνάγλυψη τὴν εἰκόνα τῆς «λαχτάρας» τους νὰ «ψηλαφίσουν» τὸν Σωτήρα.

Ἀντιγράφοντας ἔτσι τὴν εἰκόνα τοῦ «Θωμᾶ» σὸν αἰὼνα μας, ὡς προβληματιστοῦμε γιά τὰ αἴτια πὸν μᾶς παρακίνησαν, καθὼς καὶ γιά τὰ αἰτιατὰ πὸν ἀποκαλύπτουν.

Πρωτότυπα καὶ ἀντίτυπα.

ΤΥΠΩΘΗΚΑΝ ἀπὸ τὸν Ο.Ε.Δ.Β. εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Παναγίας μὲ δάση βυζαντινὰ πρωτότυπα πὸν εἶναι ἀποθησαυρισμένα σὸ «Αγ. Ὁρος, σὸ Σινᾶ, σὸ βυζαντινὸ Μουσεῖο κ.ἄ. Αὐτὸ ἔγινε μὲ σκοπὸ ν' ἀντικατασταθῶν τ' ἀντίτυπα τοῦ δυτικοῦ τύπου γνωστῆς εἰκόνας, πὸν βρίσκεται σὲ δημόσια κτίρια, λ.χ. σχολεῖα, δικαστήρια κ.ἄ.

Ὡς ὀρθόδοξοι χαιρόμαστε πὸν τὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ —ἱστορημένο σύμφωνα μὲ τὸ ὕφος τῆς Ἀνατολικῆς παραδόσεως— θὰ τοποθετηθῆι σὸς χώρους πὸν ἀναφέραμε. Εἶναι μιὰ κίνηση ἐλπιδοφόρα γιά ὄσους πιστεύουμε τὴν Ὁρθοδοξία ὡς τρόπο ζωῆς. Καὶ τὴ χειροκροτοῦμε.

Ἀλλὰ τὸ ἰδανικὸ ὀπωδῆποιε θὰ εἶναι ἂν μὲ κάθε τρόπο —μὲ τοὺς ποιμένες ἐπικεφαλῆς— συντελέσουμε σὴν οὐσιαστικὴ ἀνάπτυξη τοῦ ὀρθοδόξου διώματος, κάτι πὸν θὰ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὴν «ἐπὶ τὰ βελτίω» μεταστροφή τῆς κοινωνίας μας.

Τὸ μισὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ.

ΑΔΥΝΑΤΕΙ κανεὶς νὰ παρακολοιθῆσι ὄλα τὰ ἔτυπα τοῦ ἐνδιαφερόντος του πὸν κυκλοφοροῦν.

Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος πὸν σχετικὰ καθυστερημένα κοίταξα τὸ ὀπισθόφυλλο χριστιανικοῦ ἐντύπου. Παρουσίαζε τὴ γνωστὴ εἰκόνα —βυζαντινῆς τεχνοτροπίας— «**Η ΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ**». Κινούμενος ἀνάμεσα σὸ πιστευτὸ καὶ τὸ ἀπίστευτο, πρόσεξα νὰ ἔχουν κάποιοι «φερέλλιδες» νέοι (μιὰ κι ἡ εἰκόνα ἀνῆκε σὸ 4ο Γυμνάσιο Χαλ....), κυριολεκτικὰ μαυρίζε τὸ μισὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ. Καὶ τὸ χειρότερο: στὰ χεῖλη Του ἢ μᾶλλον σὸ σημεῖο πὸν βρίσκονται —κάτω ἀπὸ τὴ μοιγιά— τὰ χεῖλη Του, φηγοροῦριζε κρεμασμένο ἔνα τσιγάρο...

Κατὰ πικρὴ συγκυρία, τὸ θέμα τὸ ἀντίκρουσα τὴν ἐπομένη πὸν πληροφορηθήκαμε ὄτι στὰ δημόσια κτίρια ὅ' ἀναριθμοῦν —ὄπου δὲν ὑπάρχουν— εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, βυζαντινῆς τεχνοτροπίας!

Μήπως, πρὶν ἀντικαταστήσουμε τὴ δυτικὴ τεχνοτροπία, πρέπει νὰ δώσουμε ἑλληνικὴ ἀνατροφή στὰ ἑλληνόπουλα, διδάσκοντάς τα νὰ σέβονται τὰ σύμβολα καὶ τὰ ἰδανικά μας; Ἡ μήπως αὐτὸ θὰ πρεπε νὰ τὸ διδαχτοῦμε πρῶτοι ἐμεῖς;

Θέμα ἢ... κόλαση.

ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ στὰ γήπεδα ἔχουμε ξαναγράψει. Σχετικὸ σχόλιο φιλοξενήθηκε σὴ στήλη αὐτῆ. Δυστυχῶς ὄμως ἀναγκασάμαστε νὰ ἐπανέλθουμε σὸ θέμα, οἱ διαστάσεις τοῦ ὀποίου —τὸ τελευταῖο διάσημα— αὐξήθηκαν τρομακτικὰ.

Ὅλοι πληροφορηθήκαμε γιά τὸν τελικὸ πρωταθλητικὸν Εὐρώπης ἀνάμεσα σὴ Δίβεροπουλ καὶ τὴ Γιουβέντους, πὸν «ἔγινε» τὸν Μάιο σὸ γήπεδο τῶν Βρυξελλῶν. Ἐντρομοὶ παρακολοιθῆσαμε σὸς δέκτες μας τὶς φρικιαστικὲς στιγμὲς —ὄσες μᾶς ἔδειξαν— ἔχοντας τὴν ἐντύπωση ὄτι βλέπουμε σκηρὲς ἀπὸ διαφημιζόμενὴ ὑπερπαραγωγή μὲ θέμα τὴν... κόλαση. Ριγῆσαμε. Τὸ γήπεδο δὲν εἶχε ἴποια νὰ ζηλέψει ἀπὸ τὶς ρωμαϊκὲς ἀρένες τῆς πρωτοχριστιανικῆς ἐποχῆς.

Ἡ ἐπίσημη θέση εἶναι ὄτι πολλὰ νεαρὰ ἄτομα ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ ἄλκοὸλ ἔκαναν ὄ,τι ἔκαναν. Καὶ ἡ συνέχεια: Τὸ οἰνόπνευμα τοὺς ἐρέθισε γιὰ τὴν ἡστικὸ!

Μά, τέλος πάντων, τί φταίει πὸν ἡ πεμπουσία τοῦ —ἀπὸ ἀλόφρεως ἡλικίας— ἀνθρώπινου δυναμικοῦ στερεῖται τὸ ψωμὶ καὶ τρέφεται μὲ τὶς βιαιοπραγίες; Ποιός, ποιοὶ ἐπιτέλους θὰ σκύνουν μὲ σιργῆ καὶ ἀνυστερόβουλη διάθεση πάνω ἀπὸ τὴ νεότητα, εἰλικρινὰ γιά νὰ τὴ βοηθήσουν; Ποιός θὰ πεί σὸ νέο «πάρε τὸ χέρι μου» καὶ ὄχι «ὄωσ' μου τὸ χέρι σου γιά νὰ σωθεῖς»;...

♦ ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθήναι, Ἰασιῦ 1 — Τηλ. 72.10.734 ♦

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ, Ἀναστασάκη 3 - 157 72 Ἀθήναι Τηλ. 77.87.978.